

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Strabonis Geographicorum [geographicorum] Lib. XVII

Strabo

Basileae, 1539

Liber sextus

urn:nbn:de:bsz:31-67095

liciarum prouecti sunt, ut ad gladiatorū paria depugnatorum, conuiuas inuitarent ad cœnam, numerum quidem eorum pro cœnarum dignitate definiētes. Cum uero Annibali sese dedidissent, exercitum eius ad hyberna fuscipientes, adeo uoluptatum illecebris homines demolitos effœminarunt, ut Annibal ipse dixerit, uictor ipse periclitor, ne hostilis praeda fiam, quippe qui milites uiros dederim, fœminas recipiam. Illis autem potiti nouissime Romani, permultis eos calamitatibus castigatos reddidere, ad extremumq; agrum eorum sorte diuiserunt. Veruntamen hoc tempore fœlicem ducunt ætatem, cum finitimis concordiam habentes, priscamq; seruantes dignitatem, & ciuitatis amplitudine, & flore uirorū. Post Campaniam uero, & terram Samnitum usque ad Ferentanos, ad mare Tyrrhenum, Picentiorum natio colit, pars modica eorum Picentiorum, qui Adriam habitant, quos quidem Romani Posidoniatem in sinum colonos traduxere. Hoc uero tempore sinus ipse Pæstanus nuncupatur. Verum urbs ipsa Posidonia, Pæstus uocatur, medio in sinu locata. Porro Sybaritæ ad mare urbem posuere, quippe qui ante se habitantes alios extruserūt, quos uicissim posteriori tempore Lucani eiecerunt. Lucanis inde Romani oppidum interceptere, quod in salubre facit annis, diffusus in paludes, uicinus oppido. Inter Sirenuissas uero & Pæstum Marcinna est, Thufcorum ædificium, cæterum ab Samnitibus habitatū. Hinc ad Pompeios per Nuceriam isthmus iacet, non ultra stadia centum & uiginti. Picentes autem usque Syllarin perueniunt flumen, qui ab hoc agro ueterem separat Campaniam. Cui quidem fluuio proprium illud inesse traditur, ut in eius aquas demissa uirgulta ꝛ saxifitentur, forma tamen coloreq; seruato. Picentium uero metropolis erat quondam Picentia, nunc uero per uicos uitā agunt, ab Romanis expulsi, propter initam cum Annibale societatem. Quo quidem in tempore, pro militari officio ut uiatoris publici, aut tabellarij operam explerent, assignati sunt, quemadmodum & Lucani & Brutij easdem ob causas. Paulum autem supra mare, Romani Salernum custodiae gratia in eos munierunt. Cæterum è Sirenuissis ad Syllarin, stad. ducenta & sexaginta interfunt.

LIBRI QVINTI FINIS.

ARGVMENTVM SEXTI LIBRI.

Sexto libro reliqua Italiae pars, ab Adriatico ad Macedoniam usq; describitur, in quibus sunt Apulia, Calabria, & quaecunq; ad Ionium sinum unā cum adiacentibus insulis usq; ad Ceraunios montes sita sunt, & rursus quæ ex alia parte, quæ usq; ad Carthaginem, atq; interiacenteis illic insulas, referuntur.

Idem refert Athenæus lib. di
pno soph. d. 74
Annibal apud
Capuam emol
litus.
Liuius lib. Bel.
Punic.

Picentini.
Posidoniates.
Pæstanus sinus
Posidonia.
Pæstus.
Sybaritæ.

Marcinna.

Picentes.
Syllaris flu. &
eius natura.
Campania uer
tus.
ἡ ἀποικισθῆναι, id
est in lapidem
rigentur.
Picentia.

Salernum.

Sirenuissæ.

Alus item flecte
ibus Hyela no
rme, nostra uero
nem, Pythagori
stutis bene for
tere, contra que
tudine cederen
peram dare cog
di reliquas. A
pago, qui nau
id Cyronem cu
Eleam condidit
uitas autem à P
num extat Palir
Denotriæ dictæ
portus & am
ni Micythus M
garunt. Secun
cniæ postrema
cccc. interfunt
quaginta est. Lux
quo illud Italis u
ἡ ἀποικισθῆναι
Olim Laio cade
Ibi enim Græ
canis deliti sunt,
ce, que initio qui
rum tenebantur
aduentum usque
lebant. Cum aut
nosros eieciissent
Græci utrunq; si

STRABONIS

GEOGRAPHICORVM

LIBER SEXTVS.

OST Silaris autem ostium Lucania est, & Iunonis Argi-
 uæ templum, quod ab Iasone constructum fuit, proximã-
 que ad stadia quinquaginta Posidonia. Hinc cum e-
 nauigaueris, Leucosia occurrit insula, paruum ad conti-
 nentem habens cursum, nomen è Sirenium una sortita,
 quæ hoc in loco iniecta perijt, cum in profundum (ut fa-
 bulæ tradunt) sese abiecissent. E regione Sirenuſſarum
 promontorium adiacet, Posidoniatem sinum efficiens.
 Alius item flectenti contiguus sinus offertur, ubi urbs ab ædificatoribus Phocen-
 sibus Hyela nominata est, cum eam quidem Helam à fonte quodam nomina-
 rint, nostra uero ætas Eleam dicit, è qua Parmenides, atque Zeno ducunt origi-
 nem, Pythagoricæ sectæ uiri. Eam per illos prioribus etiam annis, legibus & in-
 stitutis bene formatam extitisse abitor. Quocirca & aduersum Lucanos obsi-
 stere, contrãque Posidoniates ualidiores euasere, licet & agro & hominum mul-
 titudine cederent. Igitur ob sterilitem terræ tenuitatem, magnam rebus marinis o-
 peram dare coguntur, & piscium condimenta conficere, & operationes eiusmo-
 di reliquas. Antiochus scriptum edidit, capta Phocide ab ductore Cyri Har-
 pago, qui naues cum familia ipsorum tota conscendere potuere, primum eos
 ad Cyronem cursum tenuisse, atque Massiliam Creontiada duce, inde reiectos
 Eleam condidisse. Quidam ab Eleete fluuio nomen inditum esse tradunt. Ci-
 uitas autem à Posidonia stadia ad ducenta distat, post illamque promonto-
 rium extat Palinurus. Ante agrum uero Eleæ duæ cum statione iacent insulæ,
 Oenotriæ dictæ. Dehinc post Palinurum Pyxuntis promontorium prominet,
 & portus & amnis. tria enim uno contenta sunt nomine. Eò habitatores indu-
 xit Micythus Messenæ Siculæ princeps, qui rursus inde, paucis relictis, commi-
 grarunt. Secundum Pyxuntem sinus est Talauus, & amnis Talauus & urbs Lu-
 cania postrema, paulum à mari semota Sybaritarum colonia. Ad quam ab Hela
 cccc. intersunt stadia. Vniuersus Lucaniæ nauigationis tractus, stad. dc. & quin-
 quaginta est. Iuxtaq; sacellum Draconis est, qui comitum Vlyſſis unus extitit. De
 quo illud Italici uulgatum est oraculum,

λαίον ἀμφὶ δράκοντα πολὺν ποτὲ λαόν ὀλέδου.

Olim Laio cadet heu plebs multa Draconi.

Ibi enim Græci qui in Italia erant populi, adunato exercitu, remale gesta, à Lu-
 canis deleti sunt, ab isto decepti oraculo. Hæc sunt ad Tyrrenū litus Lucanorū lo-
 ca, quæ initio quidem alterum nequaquam attigerant mare, uerum omnia Græco-
 rum tenebantur imperio, qui Tarentinū habent sinum, necdum ulli ante Græcorū
 aduentum usquam Lucani uersabantur, ceterum Chones & Oenotri loca ipsa co-
 lebant. Cum autem res Samnitica eò magnitudinis creuisset, ut & Chones & Oe-
 notros eiecissent, Lucanos eam in partem colonos Samnites deduxerunt. Cumq;
 Græci utrunq; simul litus, ad fretum usq; tenerent, inter Græcos & Barbaros diu-

Lucania.

Posidonia.
Leucosia.Sirenuſſarum
promontoriū.

Hyela.

Hela.

Elea.

Parmenidis

patria.

Zenonis pat.

Harpagus dux

Eleæ condito-
res.

Eleetes flu.

Palinurus.

Oenotriæ.

Pyxus Prom.

Micythus.

Talaus.

Lucania.

Hela.

Draconis sa-
cellum.

Chones.

Oenotri.

tinum conflatum est bellum. Siciliae uero tyranni, & postea Carthaginenses nunc quidem contra Romanos de Siciliae imperio decertantes, nunc autem de Italiae regno, omnes eorum locorum incolas uastarunt, post Graecos etiam magnam mediterraneae partem interceperunt, a Troianis orsi temporibus. Iam enim tantopereres Graeca amplificata fuerat, ut & hanc & Siciliam magnam Graeciam appellerent. Hoc autem tempore praeter Tarentum Rhegiumque & Neapolin, omnes in Barbaros transisse mores obuenerit, & alia sub Lucanorum, alia sub Brutiorum ditione teneri, aut Campanorum. Campanos quidem nomine, uere autem Romanos dico. nam ipsi Romani facti sunt. Sed terrae ambitum tractanti, & quae hoc tempore sint, & nonnulla superioris aetatis dicenda sunt, praesertim cum gloria nobilitata fuerint. De Lucanis quidem qui Thuscum litus attingunt, dictum est. Qui uero mediterraneam plagam tenent, supra Tarentinum sinum incolunt. Adeo autem funditus ipsi & Brutij, & Samnites, eorum generis authores deliti sunt, ut eorum domicilia distinguere ac terminare difficillimum sit. Quorum quidem causa est, quoniam nulla gentium singularum, ulla in sede communis existit multitudo, non sermonis proprii ritus, non armorum, non indumentorum, non similibus rerum consuetudo, quae omnino defecerunt. Alioqui singulorum habitacula penitus ignobilia sunt. Quae uero de illis accepimus, ipsorum communem sermonem faciemus, neque eos qui interius incolunt, ad hoc agimus, Lucanos scilicet, & his propinquos Samnites. Petelia quidem Lucanorum metropolis putatur, satis ad hoc tempus incolarum habens. Hanc Philoctetes e Meliboea per seditionem profugus aedificauit, egregijs munimentis ualidam, adeo ut Samnites eam quandoque castellis exaedificatis corroborarint. Circa loca ipsa Philoctetes & uetustam condidit Crimissam. Apollodorus quidem in expositione nauium, Philoctetae mentionem inserens, nonnullos dixisse ait, quod Philoctetes ad Crotoniatarum agrum profectus, promontorium Crimissam habitari fecerit, & supra illud oppidum Chonin, a quo Chones incolae dicti. Ab eo uero quidam in Siciliam ad Eriacen missi, una cum Troiano Aegesta, Aegestamoenia fecisse & Pumentum item, at Vertinae interius & Calaserna, & exigui quidam alij uici usque Venusiam urbem celebrem extant. Hanc sane & reliquas ordine deinde sitas, quae Campaniam peteres, Samnitiis esse arbitror. Super Thurios autem & regio patet, quam Thuriana uocant. Lucani quidem ab Samnitibus genus ducunt, qui superatis bello Posidoniatibus, & eorum socijs, eorum potiti sunt urbium. Hi autem cum alio tempore populari statu regerentur, ingruentibus bellis, regem magistratus ipsi deligebant, nunc gens tota Romana est. Positam deinde maritimam plagam, ad euripum usque Siculum, Brutij possident, stad. spatio mille trecentorum & quinquaginta. Antiochus in conscripto ab eo de Italia uolumine, hanc uocari solitam Italiam asserit, de qua illa sese conscribere, quam prisca Oenotriam appellauere. Eius terminum ostendit, quem e Tyrheno quidem mari, Brutiae terrae diximus Laum flumen, e Siculo autem Metapontinum. Tarentinam uero, quae Metapontino confinis est, terram extra Italiam nominatim explicat, quam Iapygiam uocat. Item antiquius Oenotros, & Italos solos appellatos fuisse dicit, qui intra isthmum ad fretum uergunt Siculum. Est autem isthmus ipse, id est, inclusa terra pelago stad. centum & sexaginta intra sinus geminos, Hipponiatem scilicet, quem Antiochus Napitinum dixit, & Scyllaticum alterum. Navigationis autem ipsius ambitus, & spatium terrae comprehensum, ad

Magna Graecia.

Lucani.

Brutij. Samnites.

Non habitata ratione eorum qui mediterraneam habitant, Velre licet ijs q. etc.

Petelia. Philoctetes. Crimissa. Chones unde. Aegesta. Pumentum. Vertinae. Calaserna. Thurij. Lucanorum origo.

Brutij.

Italia uetus. Oenotria. Laus flu.

Iapygia.

Hipponiates sinus.

Napitinus sinus.

Scyllates sinus.

inter

interiorem euri
ria: nomen ex
Chones, genter
Choniam. Arq
Lucanorum ac
num Siculum q
ponto usque ad
mum, quia Th
isthmi ccc. Sup
prehenditur Ch
num porrigitur
cari rebelles, fug
fuerant, a quib
runt, qua tempe
cios perturbata
sam dicta consc
sonj condideru
los tam habuera
Annibal & Ron
conseptum, Poli
graves excitasse
gruere sibi dicat
num fabulanti
gnae, atq; ut fini
meminisse aiunt
dicitur,
Quod ad Te
defecere annis. E
ri, solo aquau
Brutiorum met
dum propugna
no deceptus o
is appellations
est propugnacu
raculum,
Pantofia perdes
Credidit enim
regiam fuisse Pa
Locrorum edifi
de uocabulo, V
Sicilia aduentu
gionis amceniff
floribus corona
betemporium, c

interiorem euripum, duum millium stad. est. Hucusq; uero, inquit, Italia, & Oenotriæ nomen extenditur, ad Metapontinos & Sirenitides, uidelicet hanc regionem Chones, gentem Oenotriam, & quidem insignem habitasse, & terram nominasse Choniam. Atqui hic modo quodam simpliciore atq; uetustiore differuit, nulla Lucanorum ac Brutiorum facta distinctione. Est uero Lucania inter Tyrrenum Siculumq; litus interiacens, hinc quidem à Sylari usq; Laum, hinc à Metaponto usque ad Thurios, ad ipsam uero continentem, è Samnitibus usque ad isthmum, qui à Thurijs in Cerillos extenditur prope Laum. Stadia autem sunt ipsius isthmi ccc. Supraq; hos Brutij Cherronesum habitant. Et in hoc sanè alia comprehenditur Cherronesus, isthmum habens, qui à Scyllatio ad Hipponiatem sinum porrigitur. Eis autem hoc à Lucanis nomen inditum est. Brutios enim Lucani rebelles, fugitiuosque uocant. Antea nanque Brutij Lucanorum pastores fuerant, à quibus transfugerunt, atque dehinc remissi in libertate uitam exegerunt, qua tempestate Dion aduersus Dionysium exercitu ducto, cuncta in cunctos perturbata effecit. Hæc quidem tam de Lucanis, quam de Brutijs in uniuersum dicta conscribimus. Ab Lao sanè prima urbs Brutij extat Temesa, quam Ausonij condiderunt. Nostræ autem ætatis homines Tempfam eam uocitant. Post illos eam habuerant Thoantis comites Ætoli, quos eiecere Brutij, Brutios dehinc et Annibal & Romani funditus extinxere. Prope Temesam sacellum est, oleastris circumseptum, Politæ Vlyssis socio dicatum, quem Barbarorum fraude trucidatum, graues excitaſſe iras tradunt. Ad eosq; extare prouerbium, Heroem † Temesæ ingruere sibi dicat nemo. Locrensis autem Epizephyrijs ipsa urbe potitis, Euthymum fabulantur pugilem, postquam ad eum descendisset, uictorem euasisse pugna, atq; ut finitimos ab eo tributo absolueret, coëgisse. Huiusq; Temesæ poëtam meminisse aiunt, non autem illius, quæ in Cypro est Temesæ. Nam utroque modo dicitur,

ἐς τεμισίω μεταχάλκω.

Quod ad Temesam ærariam est, & ærifodinarum locus ostenditur, quæ hisce defecere annis. Huic proxima Terina est, quam cum Annibal tutari posse desperaret, solo æquauit, qua tempestate in ipsam confugerat terram Brutiam. Postea Brutiorum metropolis est Cosentia. Supra illam paululum Pandosia est, ualidum propugnaculum, ubi Molossorum rex Alexander trucidatus est, Dodo næo deceptus oraculo, Acherontem atque Pandosiam cauere iubente, cum similis appellationis loca in Thesprotio monstrantur agro. Triuertex autem ipsum est propugnaculum, cui Acheron amnis præterfluit. Aliud insuper fraudauit oraculum,

πανδοσία τρικόλωνε πολὺν ποταλὸν ὀλέσσει.

Pandosia perdes populum quandoq; triuertex.

Credidit enim hostium non suorum cladem ostentari. Oenotriorum quoq; regum regiam fuisse Pandosiam, memorie proditum est. Post Cosentiam Hipponium est, Locrorum edificium, quod Brutijs obtinentibus eripere Romani, & mutato deinde uocabulo, Vibonam Valentiam appellauerunt. Ad hæc uero loca Proserpinam è Sicilia aduentasse legendos ad flores, credidere ueteres, quoniam florentissimæ regionis amœnissima prata esse constat. Hinc matronis usus inualuit, ut collectis ex floribus coronas texant, cum per dies festos emptæ gestare ferta, uitio illis detur. Habet emporium, quod olim Agathocles Sicilia tyrannus, ea potitus urbe instituit.

Sireniides.

Chonia.

Lucaniae situs.

Cerilli.

Brutiorum appellatio.

Dionis aduersus Dionysium expeditio.

Temesa.

Tempfa.

Polytes.

Prouerbiū. * Cauendū ne Temesseus ingruat genius. Epizephyrij Locrenses. Homeri locus explicatus Odysseæ.

Terina.

Cosentia. Pandosia. Alexander Molossorum rex. Acheron.

Hipponium. Vibona.

Valentia. Proserpina floret.

Mos gestandi corollas.

Inde cum ad Herculis portum nauiges, extrema Italiae circumflectis, quae ad fretum
Merculis portus. iacentia, in occasum spectant. In quo nauigationis tractu Locrorum ciuitas Meda
Medama. ma est. Ne longe eiusdem nominis fons magnus, cum emporio nobili, propeq;
Metaurus flu. fluuius est Metaurus, & eiusdem nominis statio. Ante litus hoc Liparensium ia-
Liparenses. cent insulae, longè ab Euripo stad. cc. Quidam Aelias uocant ab Aeolo, cuius in
Aeoliae. Odyssi. poeta meminit. Sunt autem numero septem, cunctorum prospectui paten-
Homerus Odyss. tes, siue à Sicilia, siue à continente prope Medamam aspectent, de quibus tunc dis-
 feremus, cum de Sicilia sermonem habebimus. Post fluuium Metaurum, Metau-
Scyllae sax. rus alter occurrit. Inde Scyllaeum excipit sublime saxum, quod humilem à tergo
Anaxilaus. tellurem, alluentibus undis habeat, in Cherronesi faciem, quam Rheginorum ty-
Cenys. rannus Anaxilaus aedificato muniuit muro, ut Thuscis nauale strueretur, & praes-
 donibus nauigandi per euripum facultatem interciperet. Finitima enim Cenys
 est, à Medama stadijs cc. & l. distans, ea ultimas conficit oras, & angustias freti,
Pelorū prom. ad prominens Siciliae promontorium Pelorum. Hoc è tribus unum est, quae tri-
 angulam efficiunt insulam, quod in aestiuos uergit ortus, sicut Cenys in occa-
 sum, cum mutuam inter sese faciant inflexionem. A Cenys usq; in Posidonia-
 um recessum, & Rheginam columellam ad Euripum, angustus prouenit meatus
 ad stadia sex, ubi minimus traiectus paulò maior est. Ab ipsa uero columella
 ad Rhegium stadia centum cum prodeuntibus in exterius & orientale pelagus,
 quod Siculum appellatur, latior extendatur euripus. Caeterum Chalcidenses con-
Rhegiū condito res. didere Rhegium, siquidem cum ex oraculo Apollini, propter sterilitatem decu-
 matim oblatis fuissent, postremo è Delphis eò coloniam deduxisse traduntur, &
 alijs secum assumptis è domo. Ut autem author est Antiochus, Zanclaei Chal-
 cidenses ad se accersiuere, & struendae coloniae principem Antimnestum constitue-
 runt, in cuius coloniae parte, & Messeniorum è Peloponneso exules fuerunt, qui
 per seditionem ab ijs qui dare poenas recusabant, expulsi erant. Missas enim à La-
 cedæmonijs, ad facienda sacra, uirgines per uim corruperant ad Limnas, & au-
 xilio subeuntes, occiderant. Exules igitur ad Macistum sese recipientes, ad A-
 pollinem querimoniam facturos, legatos mittunt, & ad Dianam, si eius gene-
 ris mercedem assequantur, pro allato dijs ipsis subsidio, subinde rogantes, quo-
 nam pacto ex eorum aërumna salutem compararent? Quibus respondit Apol-
 lo, ut unà cum Chalcidensibus Rhegium commigrarent, suaeque sorori gratias
 haberent, non per aërumnam perijisse, sed conseruatos esse. neque enim unà cum
 patria deletum iri, quae non longè post in Spartiatarum captiuitatem trahenda
 foret. Illi autem paruerunt. Quocirca Rheginorum principes usque ad Anaxi-
 lai tempora, semper è Messeniorum stirpe constituti fuere. Verum Antiochus
 locum hunc uniuersum ab Siculis antiquitus habitatum, simul & à Morganti-
Morgantium. ijs fuisse tradit, qui deinde ab Oenotrijs eieci in Siciliam traicere. Sunt qui
 Morgantium ab hisce nomen duxisse scribant. Ingens uero olim Rheginæ ciuita-
 tis potentia fuit, ualidis quaquauersum castellis munita, propugnaculum assidue
Rhegiū unde Sicilia. imminens habens insulae, & priscis annis, & aetate nostra, cum sollicitante Sexto
 Pompeio Sicilia desciuit à Romanis. Caeterum casu quodam Rhegio nomen in-
 ditum est, qui huic obuenit regioni Aeschulo teste, nimirum Siciliam ab continen-
 te ui terræ motus auulsam fuisse, & ille & alij memoriae prodiderunt. Ex quo
ἀσχυλῶναι, id est à frangendo, nomen affecutum. Ex ijs autem quae circa Aetnam, &
 alias

alias Siciliae pa-
 facta. Quid de
 simili fuisse, si h
 gnis respirat, &
 bus quassari. E
 tur, in subterrane
 tus efficiebant.
 mare, & hoc &
 culæ auulsæ de
 & Oenotriæ. I
 pluribus in loci
 cent mari, è fur
 oria iacent, pe
 nobilitas censer
 ctum est, siue p
 beat, cum Sam
 mores, regendi
 plurimum Lat
 pleraque oppi
 se uiros, seu gu
 ctes. Eam Di
 uitate puellam
 nam ei proten
 Pyrrhi aetate, P
 qui fidifragi ap
 ante bellum M
 gato ex Sicilia
 dasse permulto
 ad orientem na
 id est saxum all
 finem adesse ai
 inclinatur. N
 in Iapygiam, P
 finum Ionium
 Zephyrium ap
 dum, qua ex ca
 gnis. Quonian
 Euandhe ducto
 litur Ephorus,
 diennio cum
 ferentibus Syra
 expeditionem
 dia. Situm est a
 tur. Eos autem
 republicano

alias Siciliae partes & Liparam, & circumiacentes insulas acciderunt, coniectura facta. Quid de Pithecusis, & translocatis terris uniuersis: haud sanè longe à ueris simili fuisset, si hoc obtigisse quis dixerit. Nunc hisce referatis oribus, per quæ ignis respirat, & igniti lapides, & aquæ effluunt, raro uicinam freto tellurem motibus quassari. Eo autem tempore, cum omnes ad superficiem meatus occluderentur, in subterraneis cõcauitatibus, ardentis ignes, & spiritus uehementes, terremotus efficiebant. Agitati uero uentorum uiolentia loci cessere, & abscissi utrinque mare, & hoc & aliud inter insulas iacens admiserunt. Nam Prochyta & Pithecusæ auulsæ de terra partes sunt, eodem modo & Capræ & Leucosia & Sirenes & Oenotriæ. Nonnullæ quidem ex ipso emergentes exiliere pelago, sicuti com pluribus in locis, hoc etiam in tempore euenire constat. Nam quæ in medio iacent mari, è fundo in altum elatas esse credibilius est. Quæ uero ante promontoria iacent, per angustum disiunctas esse fretum, & illinc auulsas uideri, rationabilius censerî habet. Veruntamen siue ob eam causam nomen ciuitati factum est, siue propter illius claritatem considerari licet, utro ueritas se modo habeat, cum Samnites Latino sermone, Regiam illam appellarint, prisca eorum auctores, regendis ciuitatibus, communia cum Romanis instituta seruarint, ac plurimum Latinam linguam usurparint. Illustrem autem urbem extitisse, & in pleraque oppida colonias constat deduxisse, & permultos celeberrimos edidisse uiros, seu gubernandæ reipublicæ uirtutem, seu doctrinæ magnitudinem spectes. Eam Dionysius solo æquauit, hac commotus causa. Nam cum ex ea ciuitate puellam in matrimonium petisset, Rhegini serui publici siue licitoris filiam ei protenderunt. Eius filius quandam urbis partem acceptam instaurans, Pyrrhi ætate, Phcebiam nominauit. Inde Campanorum præsidium, Rheginos, qui fidifragi apparuerant, maxima parte deleuit. Terræmotibus quoque paulo ante bellum Marsicum, urbis pars magna corruit. Postea Cæsar Augustus fugato ex Sicilia Pompeio, cum desolatam hominibus urbem cerneret, acceptos è classe permultos ei dedit accolæ, nunc autem bona satis est ciuitas. E Rhegio ad orientem nauiganti, promontorium occurrit, quod à colore Leucopetram, id est saxum album appellant, per stadia quinquaginta, ubi montis Apennini finem adesse aiunt. Hinc Herculeum promontorium extremum ad meridiem inclinatur. Nam cum deflexeris statim uento nauigandum est Africo, usque in Iapygiam, postea in Septentrionem semper, & magis in occasum uergit in sinum Ionium. Post Herculeum, Locri agri promontorium offertur, quod Zephyrium appellatur, portum habens uenientibus ab occasu uentis commo- dum, qua ex causa & nomen assequitur. Deinceps Locri Epizephyrii, urbs insignis. Quoniam à Locris Criseum habitantibus sinum, coloni huc profecti sunt, Euanthe ductore, paulo post conditam Crotonem atq; Syracusas. Qua in re fallitur Ephorus, eos ab Locris Opontijs descendisse inquiens, triennio aut quadriennio cum Zephyrium incolerent. Postmodum urbem transtulerunt, operentibus Syracusanis unà cum his, apud quos est lacus Lucrinus, ubi Locri in expeditionem profecti fuerant. Nam è Rhegio usque Locros d c. intersunt stadia. Situm est autem oppidum in quodam montis supercilio, quod Esopis uocatur. Eos autem primos legibus scriptis usos esse opinio est, & plurimum temporis reipublicam optimis rexisse institutis. At Dionysius eiectis à Syracusis flagitio-

Prochyta.
Pithecusæ.
Capræ.
Leucosia.
Sirenes.
Oenotriæ.

Rhegium quæ
si Regia.

Dionysij conie-
ptus.

phabia.

Leucopetra.
Apennini tera-
minus.
Herculeū pro-
montorium.

Zephyriū pro-
Locri.
Epizephyrii lo-
cri.

Lucrinus.

Esopis.
Legib. scriptis
qui primū usi.
Dionysij tyrā-
nis in Locros.

sissimè omnium abusus est, quippe ornatis sponfalibus puellas, cubicula & thalamos irrumpens, uitiabat. Formosas uero & maturas uiro uirgines in unum congregabat, dehinc dimissas integris alis columbas, in conuiuio, illas nudas in circuitu quæritare & captare uidebat. Nonnullásque sandalia soluta calciantes, partim superne partim infime sectari dicebat, dedecoris causa. De quibus pœnas dedit postmodum, cum recuperaturus imperium rursus in Siciliam regressus esset. Locri enim cæso Dionysij præsidio, primo quidem in libertatem sese uendicarunt, dehinc uxorem illius ac liberos in potestatem suam redegerunt. Erant autem filiaë quidem duæ, filius unus minor natus, sed iam ad adolescentiam perueniens. Alter enim Apollocrates nomine unà cum patre in expeditionem comes reuersionis in regnum causa, profectus fuerat. Cum autem Dionysius pariter ac pro eo Tarentini multis eos fatigarent precibus ut corpora redderent redemptione, quæcunque collibisset accepta nullo pacto restituerunt, at obsidionis incommoda, agrorúmque populationem potius tolerarunt & iracundiam furoremque omnem, in filias euouerunt. eas namque passim constupratas de mum strangularunt, corpora deinde concremauerunt, ossaque cum molendo attriuisent in mare dissipauerunt. Ephorus de scribendis Locrorum legibus memoriam faciens, quas ex Cretenisibus & Spartanis & Areopagitarum institutis, Zaleucus conscripsit, Inquit illud in primis nouum induxisse Zaleucum, ut cum pristinae leges definiendarum condemnationum in singulis delictis modum iudiciibus ipsis concederent, ille per leges ipsas terminauit. Putauit enim iudices ipsos haud eandem eadem dere habituros esse sententiam, oportere autem easdem approbare, & de contractibus ipsidem simpliciori quodam modo instituire. Thurius postea cum præter Locros acutius explicare uoluissent, celebriores quidem, cæterum deteriores euasisse. Bonos quippe legumlatores esse, non qui omnia acufatorum acta cauerint, sed qui in simpliciter latis persistant. Hoc & à Platone dictum est, quibus leges adsunt plurimæ ac pœnæ plurimæ, ipsi & uiuendi ritus deprauatos esse. Sicut quibus plures adsunt medici, ipsi & ægritudines permultas adesse, probabile est. Cum fluuius Alex Rheginum à Locrensi distinet agro, qui per uallem profundam cursum habet, peculiare quoddam hic de cicadis obuenit, quæ enim in Locrorum ripa uersantur sonantius strident, illis alijs uox nulla contingit. Eius rei hanc causam suspicantur esse. nam cum ipsi omnino umbrosa regio sit, underoscidas alarum pelliculas minime pandant, illis sole feruida est, ut aridas & ueluti corneas habeant, unde apte stridor emittitur. Apud Locros Eunomi citharædi statua ostenditur, quæ insidentem citharæ cicadam habet. Timæus posteris scriptum reliquit, in Pythiorum quondam certamine Eunomum, & Rheginum Aristonem aliquando in contentionem uenisse, uter præmium sortiretur, Aristonem fusis precibus Apollinem inuocasse Delphicum, ut sibi adiutor affoeret. maiores enim suos deo ipsi consecratos fuisse, & à Delphis Rhegium missam esse coloniam. Eunomum autem dixisse, illis nunquam de musica ab eorum primordio fuisse certamina, cum quidem apud eos cicadæ cunctorum animalium cantu suauissimæ, omni sono destitutæ sint. Nihilominus Aristonem ad laudem comparandam fuisse impigrum, specque uictoriam iam complecti. Tamen Eunomum uictorem declaratum, statuam quam diximus, in patria posuisse. Nam cum inter certandum chorda una fracta defecisset, cicada superuolans adstitit, quæ supplementa

Apollocrates.

Locrorum uindicta de Dionysio.

Zaleuci institutum.

Thurius.

Legum modus habendus. Medicorum multitudo fugienda. Alex fluuius. Cicadæ locrenses.

Eunomi statua.

Aristonis & Eunomi certamen.

Cicadæ cæus suauissimus.

uocis

uocis faceret. Si
 num est oppidum
 proceris arboribus
 fluuius labitur,
 aræ sitæ sunt, ac
 ritas, numero
 ex negotio, ortu
 est. Veriora ipsi
 men initum est.
 ra celeritate nun
 toniatis, nemag
 ditum est, tanta
 Caulonia extat
 Achius aedifica
 baris eiectione, illan
 colonia, eorum
 mentibus autem
 nus ipse Scyllerit
 dicitur efficit.
 re, in ea expedit
 mum habitan
 manem Græc
 subderet impe
 rium Crotonia
 rium Iunonis
 mis plenum, in
 fredo usque La
 rorum, Polybiu
 Tarentini sinu
 re comprehen
 nis descriptor
 stadijs latitudo
 ctus uergit, ipsi
 bes Græcæ fue
 quarundam cla
 à Lacinio c. &
 ter Neæthus n
 in Achiuorum
 tionem egressos
 las pelagi cursu
 sa illi mansisse c
 giorum plurimos
 res, multas habi
 tationem affec
 dit. Ut uero

uocis faceret. Super has urbes Brutij mediterraneam occupant, ubi Mamertiū Brutiorum se- des. Mamertium. Brutiana sylv. ua picifera. Pix Brutiana. Sagra fluit. « Βρωκωσ. Dissentit de hoc occisorum numero Iustiz nuis. Caulonia. Auloniam. Scylletium. Scylacium. Scylleticus si- nus. Crotoniatarū fines. Iapyges. Lacinium. Tarentini si- nus. Croto. Aesarus. Neathus fluit. Troianae na- ues exustae. Neathi appella- latio. P 4

tum est oppidum nobile, & sylua picis ferax optimæ, quam Brutianam uocant, proceris arboribus & aquis referta, ad stad. DCC. longitudinis. Post Locros Sagra fluuius labitur, quem ꝑ fœminine nominant. In cuius ripa Castoris & Pollucis aræ sitæ sunt, ad quas decem Locrorū millia, unà cum Rheginis aduersus Crotoniatis, numero centum & triginta millia, Marte collato uictores euaserunt. Quo ex negotio, ortum est aduersus incredulos prouerbium, ἀληθεύει τὸ ἐπὶ σάγρα, id est, Veriora ijs quæ apud Sagram acciderunt. Addidere plerique, quo die certamen initum est, ad Olympia existentibus ille nuntiatus est euentus belli, & tanta celeritate nuntiatae pugnae ueritas comperta est. Hanc ipsam uero cladem Crotoniatis, ne magno ulterius perdurarent tempore, causam extitisse, memoriæ proditum est, tanta quidem mortalium occisorum fuerat multitudo. Post Sagram Caulonia extat, prius Auloniam, quasi Vallonia, à uicina conualle nominata, ab Achiuiis ædificata, nunc autem uacua est. Qui enim eam habitabant, è Sicilia à Barbaris eiectioni, illam ædificauere Cauloniam. Post hanc est Scylletium Atheniensium colonia, eorum qui Mnestei comites fuere, hoc tempore Scylacium uocatur. Tenentibus autem Crotoniatis, Dionysius Locris terminum statuit, ab urbéque sinus ipse Scylleticus nomen accepit, qui ad Hipponiatem sinum, isthmum quem diximus efficit. Conatus est autem Dionysius isthmum illum mœnibus munire, in ea expeditione, quam contra Lucanos suscepit, uerbo quidem, ut intra isthmum habitantes redderèt aduersus Barbaros tutiores, re autem uera, ut communem Græcorum inuicem concordiam dissolueret, & securius interiores subderet imperio. Verum exteriores incurfatione facta uetuerunt. Post Scylletium Crotoniatarum fines sunt, & Iapygum terna promontoria. Deinde Lacinium Iunonis templum, superiori ætate locupletissimum, donisq; frequentissimis plenum, interualla quidem non iudicatu neque dictu facilia. Veruntamen à freto usque Lacinium templum, interuallum esse stad. duum millium & trecentorum, Polybius tradidit. Hinc item spatium ad Iapygiæ ultima, stad. DCC. quod Tarentini sinus os esse ferunt. Sinus autem ipse nauigationis circuitum ita ratione comprehensum habet, ad milliaria ducenta & quadraginta. Vt autem regionis descriptor Artemidorus ait, CCC. & LXXX. expedito uiatori. Tot autem stadijs latitudo ipsius ostij sinus omissa est. Ad hybernos uero ortus eius aspectus uergit, ipsius autem initium est Lacinium. Statim enim ubi flexeris ibi urbes Græcæ fuerant quæ nunc nullæ sunt, excepto Tarento. Cæterum propter quarundam claritatem, amplius de illis repetenda memoria est. Prima Croto est, à Lacinio C. & L. distans stad. Est & Aesarus fluuius & portus, & fluuius alter Neathus nomine, quorum cognomina casu prouenisse dicuntur. Nam in Achiuorum errore, quosdam ab Iliaca classe applicuisse, ad locorum explorationem egressos. Troianas uero mulieres nauigationis comites tam longi pertæspæ pelagi cursus, naues incendisse, quas uiris desertas esse nouerant. Qua ex causa illi mansisse coacti sunt, præsertim cum terrarum uirtutem cernerent. Euestigioq; plurimos alios aduentantes & pro sanguinis necessitudine ipsos imitantes, multas habitandi effecisse sedes. E quibus plures Troianorum similem appellationem assecuti sunt. Neathos etiam amnis ex malorum euentu uocabulum uendicauit. Vt uero author est Antiochus, cum Achiui à deo oraculum cepissent, ut

Myscellus. Crotonem conderent, Myscellus ad cōsiderandum locum accessit. Qui cum iam
Sybaris. ædificatam cerneret Sybarin, à uicino flumine cognomen habentem, hanc præstantiorem esse iudicauit. Ea propter reuersum ad oraculum, denuo rogasse, Nunquid hanc pro illa condere datum esset. Cui deus has reddidit uoces. Erat autem gibbus Myscellus,

*μύσκελλε βραχύνωτι πάρος σίβην ἄλλο μαντῶν,
 κλάσματα θηροβίης ὄρθου δ' ὅ,τι δὲ τις ἐπαίνα.*

Terga breuis Myscelle, tuo de pectore omitte,
 Cætera perquirens frustra, en uenaris iniqua,
 At rectum quodcunq; datur, tu laude probato.

Archias. Rettersus igitur Crotonem construxit, Archiæ auxilio, qui Syracusas condidit,
Syracusarum conditor. cum forte annauigasset, quo tempore Syracusas ædificare constituebant. Antea sane
Iapyges. Iapyges Crotonem, Ephoro teste, incolebant. Fuit autem ciuitas rei bellicæ
Crotoniatarum præstantia. peritissima, nec paruam exercendis athleticis operam dedit. In uno igitur Olympiaco certamine, septem uiri qui cæteros studio superarunt, Crotoniatae fuere omnes. Iure itaque dici uisum est, qui Crotoniatarum postremus est, is reliquorum

Proverb. Græcorum primus est. Vetus quoque prouerbium alterum, Crotone salubrius.
Crotone salubrius. Quod inde ortum esse aiunt, quia locus ipse ad salubritatem, & bonas habitudines, propter athletarum multitudinem, plurimum conferat. Plurimos enim ad Olympia uictores, id est, olympionicas habuit, licet haud tempore multo habitata, cum tantus uirorum numerus ad Sagram ad internecionem ceciderit. Ad eius gloriam accessit ingens Pythagoreorum cœtus. Nec non athletarum celeberrimus Milo, Pythagoræ discipulus, qui ea in urbe multum contriuit temporis.

Pythagoreorum turba apud Crotonem. Milo. Fama est columna quandoque in philosophorum contubernio laborante, Milonem subeuntem, saluos reddidisse uniuersos, deindeque seipsum extraxisse. Quo membrorum robore fretum, uitæ subuersionem offendisse, haud incredibile dixerim, de qua scriptores quidam tradidere. Ferunt igitur cum profundam densamq; per syluam iter faceret, longe à tramite deuiasse. Truncum deinde ingentem, adactis cuneis, inueniens, insertis manibus pariter ac pedibus in scissuram eius hiantem, ut penitus discinderet, esse conatum. Tantum autem solummodo ualuisse, ut exilirent cunei, ligni uero partibus statim in se coeuntibus, derelictum in eius generis laqueo à feris deuoratum fuisse. Deinceps ab Achiuis conditum oppidum Sybaris est ducentis distans stad. inter duos situm fluuios, Crathidem & Sybaridem. Eius autem condendæ author est Iseliceus. Eò autem excellentiæ & foelicitatis ea ciuitas excreuit, ut quaternas proximas rexerit gentes, & quinque ac uiginti urbes suo subdiderit imperio, & contra Crotoniatas trecentorum hominum millium exercitum duxerit. Super Crathide uero domicilia habentes L. in circuitu stad. Totam autem hanc foelicitatem intra dies LXX. Crotoniatae illis interceperunt, adeo delicijs & luxuria intemperantes defluebant. Vrbe enim potiti, inducto fluuio cuncta demerserunt. Pauci ea ex clade superstites adunati cohabitabant, quos temporis interuallo Athenienses, alijsq; Græci prorsus extinxerunt. Nam in societatem ciuitatis peruenientes, eos per contemptum habitos trucidarunt. Et urbem alium in locum prope transpositam ædificarunt,

De hoc admittendo Milonis interitu scribit Gel. li. 11. c. 16.

Sybaris. Crathis. Iseliceus.

Sybaritarum interitus.

Thurij. Sybaridis natus.

& eos Thurios, ducto de fonte uocabulo, nuncuparunt. Si equi de Sybaride biberint, sternutamentis agitari constat, quamobrem ab eius potu greges amouent.

uent. Crathis
 multis medet
 in Lucanorum
 manorum tute
 acolas, mutato
 castellum ab E
 ceac molle, & a
 nobilissimum
 amnes duo Ac
 procedente tem
 Heraclicensium
 stad. à Thuris
 faciunt, Iliacæ
 bus urbe, confu
 more est. Hos en
 le, captoque pe
 pellasse Polijun
 imaginem com
 ctare sermones.
 cum Cassandr
 strari. At enim
 quanta posteri
 & Siritide, Tr
 lierum factum
 tur, licet factu p
 Sybarin, Rhod
 Thuris & Clea
 tatione conuer
 dicari, postea u
 quidem est Me
 draginta. Id op
 esse dicitur. Eo
 fama est, ut De
 gnium faciunt
 Locum uero ip
 tores Achæi tra
 multatam, qua
 bant, ne uicini
 sent, Tarento p
 rent. Nam cum
 Metapontum
 bello cum Tar
 Italia terminu
 coniecta, & eiu
 prius dictum, p

uent. Crathis autem homines in eo lotos caesarie candidos & flauos efficit, ac multis medetur morbis. Thurij cum diutius beatam duxissent aetatem, tandem in Lucanorum seruitutem tracti sunt. Cumq[ue] illos Tarentini destruerent, ad Romanorum tutelam confugerunt. Qui quidem mittentes, pro uirorum paucitate accolas, mutato nomine ciuitatem Copias appellauerunt. Post Thurios Lagaria est, castellum ab Epeo & Phocensibus edificatum. Vnde et Lagaritanum uinum dulce ac molle, & a medicis mirifice commendatum. Thurinum quoque inter uina nobilissimum est. Postea Heracleopolis supra mare paululum & nauigabiles amnes duo Aciris & Siris, super quo eiusdem nominis est ciuitas Troiana, a qua procedente tempore deducti a Tarentinis coloni, Heracleam tenuerunt. haec ipsa Heraclensium fuit emporium. Distabat autem ab Heraclea quatuor & uiginti stad. a Thuris autem trecentis, & triginta. Troianae uero ciuitatis coniecturam faciunt, Iliacae Palladis simulacrum ibidem collocatum, quod cum capta ab Ionibus urbe, confugientes ad illud supplices auulsissent, labra & palpebras agitaſſe, rumor est. Hos enim cum Lydorum dominatum fugerent, eò habitatores aduentasse, captoque per uim oppido quod indigenarum erat Aboriginum, illud eos appellasse Polijum, nocturno etiam tempore mouentem labra & palpebras, Palladis imaginem monstrari. Inuerecundi fortassis, & confidentis est huiusmodi iactare sermones, cum quibusdam id minime factum esse appareat, sicut & in Ilio, cum Cassandra uiolaretur, sese auertisse Palladium, oculosq[ue] & ora aperuisse, monstrari. At enim longe inuerecundius est, talia facere de latas ex Ilio imagines, quot & quanta posteris rerum scriptores prodidere. Nam & Romae & Lauinij & Lucerig & Siritide, Troiana Pallas uocatur, perinde ac inde portata. Et audax ipsum mulierum factum Troianarum, passim disseminatum uulgatur, & incredibile uideatur, licet factu possibile sit. Plerique autem & Siritin, & sitam super Theuthante Sybarin, Rhodiorum opus esse affirmant. Antiochus inquit, Tarentinos bellum Thuris & Cleandriae Imperatori, e Sparta profugo, inferentes, de Siritidis uendicatione conuenisse, & communiter habitasse, tamen Tarentinorum coloniam iudicari, postea uero Heracleam uocari, & nomine & loco transmutato. Deinceps quidem est Metapontus, ad quam ab emporio Heracleae stad. sunt centum & quadraginta. Id oppidum a Pylis, qui a Troia cum Nestore nauigarant, aedificatum esse dicitur. Eos tantum felicitatis e re rustica & agricolatione consecutos fuisse, fama est, ut Delphis donum obtulerint auream aetatem. Aedificationis autem signum faciunt inferias, quas Neleidas appellant. Cateru[m] a Samnitibus deleta fuit. Locum uero ipsum destitutum habitauere quidam Achaei, quos ad Sybaridis cultores Achaei transmiserunt, ut author est Antiochus, transmississe autem propter similitudinem, quam ipsi eieci e Lacedaemonia Achaei, aduersus Tarentinos exercebant, ne uicini Tarentini loco insultarent. Cum uero duae Metaponti ciuitates essent, Tarento propiores, Sybaritae aduenis suaserunt, ut Metapontum occuparent. Nam cum hunc tenerent facile & Siritin habituros, qui si Siritin uerterentur, Metapontum Tarentinis adiuncturos, qui a latere consisterent. Implicitos deinde bello cum Tarentinis, & impositis sibi Oenotrijs, in parte altera disiunctos, ubi tunc Italiae terminus erat & Iapygiae. Hic sane de Metaponto & Menalippa in uinculis coniecta, & eius nato Baeoto multa fabulantur. Antiochus ciuitate Metapontum prius dictum, postea in Metabum nomen transmutasse existimat. Et Menalippam,

Crathidis aequum mirum.

Copias opp.

Lagaria.

Lagaritanum uinum.

Thurinum uinum.

Heracleopolis.

Aciris fluu.

Siris fluu.

Palladis mirum.

Polijum.

Cassandra uerteretur.

Pallas troiana.

Sybaris.

Cleandrias.

Heraclea.

Metapontus.

Aestias aurea.

Neleidae.

Metaponti duae.

Menalippa.

Baeotus.

Metabus.

it. Qui cum tam
ntem, hanc pra
uo rogasse, Num
ces. Brata autem

acusas condidit,
ebant. Antea fa
uitas rei bellicae
o igitur Olympi
oniatae fuere ce
tis reliquorum
tone salubrius.
onas habitudo
rimos enim ad
emulto habitata
eciderit. Ad eius
arum celeberrim
triuuit temporis
laborante, Nis
sum extraxisse.
s, haud incredula
um profundam
um deinde ingen
ous in scissuram
em solummodo
untibus, dereli
ab Achiuis con
im fluuios, Cra
s. Eo autem ex
s rexerit gentes,
toniatas trecent
o domicilia ha
es LXX. Croton
fluebant. Vibe
aperstites aduna
eci profus ex
ntemptum ha
m aedificarunt,
qui de Sybaride
tu greges amo
uent.

non ad hunc sed ad Diū deportatam, argumento esse, & sacram ædē Metabi,
 & poētā Alūm, qui Bœotum, inquit, speciosa Menalippa in Dīj regia peperit.
 Author est Ephorus, Daulium Crisæ Delphis finitimæ tyrannum Metapontum
 condidisse. Rumor etiā est, Leucippum ab Achæis ad ciuitatem habitandam so-
 cium legatum fuisse, Qui cum locum à Terentinis in usum ad diem noctemq̃ pe-
 titum repetentibus nō redderet, interdiu reposcentibus respondebat, si ad sequen-
 tem noctem repeterent, se redditurum, at noctu ad diem sequentem, referebat. Dein
 ceps quidem Tarentum est & Iapygia, de quibus explicabimus, cum antea pro no-
 stro ab exordio instituto, adiacentes Italiæ insulas lustrauerimus. Nam cum hæc
 ctenus semper singulis gentibus uicinas dinumerauerimus insulas, & nunc tan-
 dem usq̃ in finem ad Oenotriam peruenerimus, quam solam Italiam nominaue-
 re prisce, iure eundem seruabimus ordinem & ad Siciliam et proximas Siciliæ insu-
 las accedemus. Est autē Sicilia tribus formata angulis, idcircoq̃ primis seculis Tri-
 nacria, posterius Trinacris appellata est, translato consonantiorem in uocem uo-
 cabulo. Figuram uero eius tria terminant promontoria, ora quidem Pelori ad fau-
 cem, & Columellam, & Rheginos agros, angustum ꝑ facit euripum, Pachynum
 ad orientem uergit, Siculoq̃ alluitur pelago, in Peloponnesum cursumq̃ Creten-
 sem spectans. Tertius est in Libyam extentus angulus, Lilybæum scilicet, hanc si-
 mul & hybernū prospectās occasum. E lateribus autem, quæ his tribus finiuntur
 promontorijs, duo quidem paulisper concaua sunt, tertium uero à Lilybæo in Pe-
 lorum proueniens ꝑ curuum, quod quidem magnitudine superans, mille ac septin-
 gentorum, ac xx. stad. est, ut ait Posidonius. Reliquorum autem, id quod est à Li-
 lybæo in Pachynum, altero maius est. At enim latus freti & Italiæ proximum, mi-
 nimum est, à Peloro ad Pachynū, quod stadijs mille & c. & xxx. numeratur. Ipsa
 in circuitu nauigatio, Posidonio teste, stadijs, quater mil. & cccc. definitur. Apud
 ipsum uero loci descriptorem interualla particulatim diuisa per milliaria, maiora
 traduntur. à Peloro sanè ad Mylas, quinque ac xx. Ex Mylis ad Tyndaridem, to-
 tidem. Inde ad Agathyrsū xxx. Paria sunt ad Alæsam. Et rursum totidem ad
 Cephaledium. Hæc quidem sunt oppidula. Ad amnem uero Himeram per me-
 diam fluentem Siciliam decem & octo. Postmodum ad Panormum quinque &
 triginta. Duo autem atque triginta ad Ægestanorum emporium. At reliqua ad
 Lilybæum octo & triginta. Hinc cum ad contiguum latus deflexeris, ad Hera-
 cleam quidem septuaginta quinque. Ad Agrigentinum uero emporium uiginti,
 & alia uiginti ad Camarinam. Postea ad Pachynum quinquaginta. Hinc denuo
 per tertium latus ad Syracusas sex & triginta. Ad Catanam sexaginta. Ad Tauro-
 minium trigintatria. Inde ad Messenam triginta. Terrestre uero iter facienti, à Pac-
 chyno ad Pelorum centum sexaginta octo, è Messenæq̃ ad Lilybæum per Vale-
 riam uiam quinque ac triginta. Plerique in quibus Ephorus, simplicius prodide-
 re. nauigandi enim circuitionem dierum ac noctium quinque. Posidonius à cli-
 matum aspectu insulam definiens, Pelorum quidem ad septentrionem locat, Lily-
 bæum autem ad austrum, ad ortum uero Pachynum. Necessè est autem, cum cli-
 mata in parallelarum linearum forma diuiseris, maximèque quæcunque scalena,
 id est tribus lateribus imparia, & quorum latus nullum de figura per parallelæ li-
 neas ducta conueniat, discrepanter se habere ad climata, propter ipsam obliquita-
 tem. Tamen in Siciliæ situ ad Italiam, ad Austrum uergentem bene diceretur,
 quod

Leucippi calli-
dū responsū.

Tarentum.
Iapygia.

Sicilia.
Trinacria &
Trinacris.
Pelorum.
* πορθηδον.
Pachynum.
Lilybæum.

* χυρτη.

Myla.
Tyndaris.
Agathyrsū.
Alæsa.
Cephaledium.
Himera flu.
Panormus.
Ægestiani.
Agrigentum.
Camarinā.
Syracusæ.
Catana.
Taurominium.
Messena.
Pelorum.

quod Pelorum
igitur ab eo ad
ctans. Latus au
est inflexio ad
las uersus, ad P
phet ostium, st
tum quatuor m
Qua ex reratio
Alpheum à Pac
gis quàm Peloru
ad occasum satis
mari Siculo aspe
Syrtes. Est autē
mille & quin
igne, Nempe qu
taginis portum
tem in Pelorum
tionem spectare
Tyrrhenum, &
nam Messena, c
Catanam & Syr
piones amniun
loco Xiphon
s constitutas f
Anuscorum & e
rorum, ne ad r
uentis a
tudine, & terra
Chalcidensis
tus, magna ex
Naxum condid
profecto ciuit
stantiam remane
tere, Messena in
faucem quanc
milla uero multo
a quibus & nom
nam curua za
antimi sunt. Po
erunt. Eo Rom
Post hæc Sex.
continuit, hinc e
bem paululum i
tum, quo in und
circunductiones

quod Pelorum magis quàm alijs anguli, ad septentrionem spectat. Adiunctum igitur ab eo ad Pachynum ad orientem latus excurrere dicimus, ad arcton spectans. Latus autem etiam ad Euripum efficit. Capienda uero quaedam parua est inflexio ad ortus hybernos. Sic enim litus illud inclinatur, si à Catana Syracusas uersus, ad Pachynum processeris. Interuallum est autem à Pachyno ad Alphei ostium, stad. quatuor milliū. Cæterum Artemidorus à Pachyno ad Tænarum quatuor mil. & D C. esse dicit. Ab Alpheo uero ad Amisum mil. C. XXX. Quæ ex rationem mihi adhibere uidetur, ut ab eo discrepet, qui quatuor mil. ad Alpheum à Pachyno esse dixerit. Quid à Pachyno ad Lilybæum? Is enim magis quàm Pelorus ad occasum expositus satis est. Idem etiam à meridionali signo ad occasum satis appareret, spectaret & pariter ad ortum & ad Austrum. Hinc à mari Siculo aspersus, hinc à Libyco, quod à Carthaginensi pelago peruenit ad Syrtes. Est autem à Lilybæo ad Africam circa Carthaginem minimum interuallum mille & quinquaginta stad. Quam quidem ad rem quiddam memoratur in signo, Nempe quendam prospectus acuti, cum in speculam ascendisset, naues Carthaginis portum egredientes Lilybætanis numero renuntiasse. A Lilybæo autem in Pelorum, latus in ortum obliquari necesse est, & inter occasum & septentrionem spectare. Ad septentrionem quidem habens Italiam, at in occasum mare Tyrrhenum, & Aeolias insulas. Vrbes uero extant, ad latus euripum efficiens, primum Messena, deinde Taurominium & Catana & Syracusæ. Quæ autem inter Catanam & Syracusas fuerant defecere Naxus & Megara, ubi cunctorum eruptiones amnium occurrunt, qui in ostia portuosa ex Aetna delabantur. Hoc sane in loco Xiphoniæ promontorium est. Has primas in Sicilia urbes, origine Græcas constitutas fuisse, Ephorus cōmemorat, post res Troianas, priscos enim illos Thulcorum & ea inhabitantium loca, latrocinia formidantes crudelitatemq; Barbarorum, ne ad mercaturam quidē eò nauigare ausos fuisse, Theoclem uero Atheniensem uentis agitatam, Siciliam contemplatum fuisse, intellecta q; mortalium solitudine, & terræ uirtute, remeasse. Is cum Athenienses inducere nequiret, acceptis Chalcidensibus Eubææ, magno numero, Ionibusque nonnullis, & Doriensibus, magna ex parte Megarensibus, eò nauigauit. Ex his igitur Chalcidenses Naxum condiderunt, Dorienses uero Megarā, cum prius Hybla uocaretur. Et eæ profecto ciuitates euanuere, Hyblæ uero nomen, propter Hyblei nominis præstantiam remanet. Ex remanentibus quidem adhuc urbibus, in eo quod diximus latere, Messena in Pelori sinu iacet, ubi is ad orientem magis magisque flectitur, & faucem quandam efficit. Distata autem à Rhegio stad. LX. interuallo, à Columella uero multo minus. Eam condidere Messenij, qui Peloponnesum habitant, à quibus & nomen mutuauit. nancq; prius Zancle uocabatur, cū curua esset loca. nam curua zancleia uocitabant. Antea Naxiorū ædificium fuerat, qui Catanæ finitimi sunt. Posterius autem Mamertini natio Campana, habitatores induxerunt. Eo Romani aduersus Carthaginenses, in bello Siculo usi sunt receptaculo. Post hæc Sex. Pompeius eo in loco classem, Cæsari Augusto bellum inferens, continuit, hinc etiam fugam faciens, cum ab insula fugatus abiisset. Ante urbem paululum in traiectu Charybdis ostenditur, profundum quidem immensum, quo inundationes freti mirum in modum nauigia detrahunt, magnas per circumductiones & uortices præcipitata. Quibus absorptis ac dissolutis, naufras

*πυρρὸς.

Alpheus fluit.
Amisum.

Lilybæum.

Aeolia.

Naxus.
Megara.
Xiphonia.

Theocles.

Naxi conditores.
Megara conditores.
Hyblæ condit.Messenæ condit.
Rhegium.
Zancle appellatio.

Mamertini.

Charybdis.

giorum fragmenta ad Taurominitanum litus attrahuntur, quod ab huiusmodi ca-
 libus coprian, id est, finum appellant. Tantum autem in Messenis inualuere Ma-
 mertini, ut in eorum manu ciuitas confisteret, potiusq; Mamertinos, quam Messe-
 nos uocant omnes. Cumq; feracissimus uini ager ipse sit, uinū ipsum non quidem
 Messenum, sed Mamertinum nuncupant, quod contra Italica cuncta, & quidem
 præstantissima æmulatione certat. Ciuitas autem frequentiores, quàm Catana ha-
 bet accolat. nam & habitatores admisit Romanos plurimos, pauciores tamen q̄
 utraq; habet Taurominium. Cumq; Catana sit Naxiorum ædificium, Tauromi-
 nium condiderūt ex Hybla Zanclei. Catana sanè priscos illos amisit incolas, cum
 Hiero Syracusanorum tyrannus Hiero alios habitatores adduxerit, eamq; pro Catana
 appellauit Ætnam. Huius conditorem Hieronem Pindarus fuisse inquit,

Copria.
Mamertinum uinum.
Taurominium Catana.
Hiero Syracusanus.
Ætna.

E Pythijs. Ζαθέων ἱέρων δῶδονυμὲ πατὴρ
 κτίσας ἄετνας.

id est,

Hospes tibi dico diuinorum sacrorumq; par nomen gestans pater
 Conditor Ætnæ.

Post Hieronis obitum redeuntes Catanenses, inquilinos expulerunt, & ipsius
 tyranni tumulum solo æquarunt. Ætnæi uero excedentes Inuesam (sic enim mon-
 tanam Ætnæ oram uocant) habitandam tenuerunt, & locum Ætnam appellarūt,
 quæ à Catana LXXX. stad. abest. Et eius authorem habitandæ Hieronem diuulgau-
 runt. Super Catanam uero Ætna imminet, & plurima quæ Crateres habent, com-
 munia illi obueniunt. Nam & riui in agrum Catanensium proxime deferuntur.

Amphinomus Anapias.
 * ἡπιφρομίνου
 τῆ κακῆ, cum
 periculum im-
 mineret.
*Catanensium a-
 gri fertilitas.*

Quæq; de filiorum in parentes pietate fama disseminat, Amphinomi & Anapias,
 hic gesta sunt. Hi cum clades ipsa ꝑ portaretur (sic enim Neptuno uisum erat) pa-
 rentes humeris baiulantes, illos incolumes & saluos eduxerunt. Proni Catanen-
 sium colles alto exundant cinere, qui aliquando magno illos afficiens mcerore, po-
 sterioribus annis magnum terris attulit beneficium. Quippe tam læta reddidit il-
 lis uineta, & singulari bonitate fructuosa, ut reliqua nulla uini nobilitate eis compa-
 rabilis existat, loca ipsa cinere permixta radices educunt. Inde pecudes tanta exube-
 rare pinguedine tradunt, ut inde suffocentur, nisi cruor quatuor aut quinque per
 dies ab auribus eximatur. Hoc idem & in Erythia prouenire diximus. Fluxus au-
 tem ille ad soliditatem permutans terræ superficiem, ad magnam profunditatem sa-
 xificat, adeo ut pristinam uolentibus detegere superficiem, lapides excindere sit ne-
 cesse. Liquefcente enim in ipsis crateribus petra, deinde sparsa, humor super uertice
 cem diffusus nigrescit in limum, è monte defluens, deinde duritiem assumens, lapis
 ꝑ molarius efficitur, quemq; defluens colorem habebat, eundem deinde cōseruat.

*Soli miranatu-
 ra.*
 * λίθος μολίας.

Fitq; cinis crematis ex lapidibus, quemadmodum combustis ex lignis fieri solet. Si
 cutigitur ex lignorum cinere ruta fouetur, sic Ætnæum cinerem quandam affinita-
 tem cum uitibus habere, ueri simile dixerim. Syracusas quidē Archias è Corintho
 nauigans condidit, quibus temporibus & Naxus & Megara habitari cœperunt.
 Simulq; Myscellum & Archiam, Delphos ut deum consulerent petisse, illum inter
 rogasse, utrum opes an salubritatem deligerent, Archiam itaq; opes, Myscellum ue-
 ro salubritatem elegisse. Concessumq; alteri, ut Syracusas, alteri ut Crotonem con-
 derent. Euenit igitur Crotoniatis urbem tam salubrem coluisse ut diximus, Syra-
 cusas uero ad tantum diuitiarum cumulum euasisse, ut iam in prouerbio dissemi-
 netur, cum ad locupletes ac sumptuosos loquimur, Vobis ne decima quidem Sy-
 racusa

Syracusa.
*Myscelli & Ar-
 chia uota.*
Croto.
Prouerb.

Syracusanorum a
 Heraclidarum
 Corcyram acco
 expulsi Libur
 Archias uero p
 eo profectos è S
 opè Syracusas e
 moditate, tantu
 terunt, obueni
 boni subiugare
 libertatem uend
 transmarinis ter
 attingere audeb
 bant. Hactenu
 nulli, è quibus d
 cue author est E
 gram, uerisimile
 ro inde Carthag
 runt, Syracusan
 Syracularum p
 reliquas ciuitate
 gram uetusti op
 na stad. c. & L.
 partem uero qu
 aus effecensuit,
 etræ coniungit,
 em. Hunc ipsur
 mat originem, p
 hoc ex loco eme
 rituram faciun
 in fonte demum
 cum fieri fluuiu
 ἡ δὲ πόλις αὐτῶν ἐ
 τῆς ἀπορίας δὲ ἀλλ
 Venerabile (inq
 Syracusarum ge
 Eadem Timæ
 pelagus attingat
 utq; in Siciliam,
 placidas. Postq
 huius autē alueo u
 ueretaqua, si flu
 possibile. Cont
 fluentū, nequa
 incidat. Atres o

racusanorum adest. Cæterum cum Archias in Siciliam nauigaret, Cherficratem ex Heraclidarum genere procreatum, cum parte copiarum reliquit, ad deducendos Corcyram accolas (sic enim nunc appellatur, quæ prius Scherea esset.) Is igitur expulsis Liburnis locum habitantibus, insulam habitatorum frequentia referfit. Archias uero potitus insulæ, Zephyrium spectantes Dorienses, aliquos nactus, eò profectos è Sicilia, eos ab Megarorum conditoribus accepit, & eorum pariter ope Syracusas edificauit. Itaque ciuitas & agri fecunditate, & naturali portuum commoditate, tantum accepit incrementi, uiri quoq; principali dignitate insignes extiterunt, obuenitq; Syracusano populo, ut sub dominatu constituti, reliquos suæ ditioni subiugarent, ac libertatem adepti, alios Barbarorum seruitute oppressos in libertatem uendicarent. Erant autem Barbari quidam inquilini, quidam uero è transmarinis terris aduecti, uerum maritimas nulli ripas, prohibentibus Græcis, attingere audebant. A mediterraneis uero locis prorsus excludere, minime ualebant. Hactenus facile cultores perdurarunt, Siculi, Sicani, Morgetes, aliq; nonnulli, è quibus & Iberi sunt, qui primi Siciliam habitasse dicuntur è Barbaris, sicut author est Ephorus. Enim uero Morgantium è Morgetibus habitari ceptam, uerisimile fit. Ea urbs quondam fuit, quæ nunc nulla est. Aduentantes uero inde Carthaginenses, & hos & Græcos cladibus afficere nunquam destiterunt, Syracusani tamen obstitere. Postea Romani Carthaginenses eiecerunt, & Syracusarum per obsidionem potiti sunt. Cum autem Pompeius ætate nostra & reliquas ciuitates, & Syracusas uastasset, Cæsar Augustus eò missa colonia, magnam uetusti oppidi partem restituit. Nam quinq; constabat urbibus olim, moenia stad. c. & lxxx. continens. Totum quidem ambitum explere non oportuit, partem uero quæ insulam aspectans Ortygiam colitur, habitatoribus implere satis esse censuit, cum haud contemnendū haberet urbis spatium. Ortygiam pons terræ coniungit, ea fontem habet Arethusam, in pelagus fluuium statim emittentem. Hunc ipsum Alpheum esse, traditum est in fabulis, qui cum in Pelopōneso suam originem, per mare sub terram, usq; ad Arethusam fluuenta perducatur, deinde hoc ex loco emergentem, rursus excurrere in pelagus. Talibus autem de rebus coniecturam faciunt, poculum quoddam Olympiæ in amnem ipsum decidens, hoc in fonte demum emerfisse, sacrorumq; in Olympiæ factorum sordibus, turbulentum fieri fluuium. Hæc secutus Pindarus

ὃ δὲ ῥοδῖμα σιμωνὸν ἀλφειοῦ κελύσας
συρακουσῶν δ' ἀλλ' ὄρτυγίας.

Venerabile (inquit) flumen Alpei fontes,
Syracusarum germen Ortygiæ.

Eadem Timæus philosophus Pindaro astipulatur. Siquidem Alpheus antequam pelagus attingat, in quempiam dilaberetur hiatus, credi posset hinc subter humum usq; in Siciliam, nequaquam marinis fluctibus admixtas perferre aquas potuicq; placidas. Postquam uero os ipsum fluminis palam mare manifestum irrumpit, nihil autem alueo uicinum est, quod fluminis aquas absorbeat. Licet nec sic dulcis permaneret aqua, si fluxus ipse superne innatans, ut infra terram intret, quod prorsus est impossibile. Contra enim Arethusæ testatur aqua, potioni comoda & ipsius Alpei fluentum, nequaquam mari confusum, tanto incurfu permanens, quod in alueum fictum incidat. At res omnino fabulosa est. Vix enim hoc de Rhodano credimus, cuius a-

Coreyra.
Scherea.

Syracusarum
edificatio.

Morgetes.
Iberi.

Morgantium.

Syracusarum
ruina.

Ortygia.

Arethusa.

Alpei cursus
mirus.

Sic legitur qdē
constanter in
Græco exēplari,
uerum apud
Pindari in Ne-
meis paulo ali-
ter legitur, un-
de poterit hic
peti locus.

ἢ πρὸς τὸν ὄρω,
potabiles a-
quas.

Rhodan fluxus

qua per lacum diffuens adeo permaneat, ut manifestam oculis seruet excursionē. Ceterum id quidem exiguum interuallum est, nec undas agitante lacu. Hic autem cum ingentes tempestates & inundationes fiant, nullius persuasionis aut credulitatis affinem permittunt esse sermonem. Appositum uero poculum magis ac magis mendaciū augetur. id enim haud credibile est, cum eo modo & talibus terminis delatum esse dicatur. Verū enim uero multi subterranei labuntur amnes, uariosq̄ per locos, at non tantum per spatium. Quod si possibile sit, ea quæ diximus omnino sunt impossibilia, quæq̄ de Inacho traduntur, fabulis perquam simillima. Fluit enim de Pindi uertice, ut auctor est Sophocles, & Lachmo de Perrhebis in Amphilocho & Acarnanes & Acheloi commiscetur aquis. Et hinc gradiens ad Argos, undas abscindens ad Ici populum peruenit Lyrcei. Dilatant autem monstrum hunc sermonem, nonnulli qui Choninopum ex Nilo Delum transmittunt. Zoilus orator in Tenediorum collaudatione, Alpheum è Tenedo effluere dicit. Is est qui Homerum, uti fabularunt, scriptorem uituperat. Ibicus uero Sicyoniorum amnem Asopum è Phrygia labentem asserit. Melius autem Hecataeus, qui Inachum Amphilochorum flumen ex Lachmo fluens scribit, à quo & Æas erumpit, alterum ab Argolico esse, & ab Amphilocho nomen assumpsit, qui & urbem Argos Amphiloichicum appellauit. Iste illum quidem in Acheloum irumpentem affirmat, Æantem uero in occasum Apolloniam uersus fluere. Ex utroque autem insulæ latere, portus sunt magni, è quibus maior est stadiorū LXXX. Hanc urbem uero & Catanam refecit Cæsar Augustus, sicut & Centoripa, cum illa ad Pompeij destructionem plurimum attulisset adiumenti. Supra Catanam etenim Centoripa iacent, Ætneis propinqua montibus fluminiq̄ Symætho agrum Cataneum influenti. E reliquis Siciliæ lateribus ora ipsa, quæ à Pachyno in Lilybæum extenditur, tota relicta est, priscaurum tantum habitationum uestigia seruans, è quibus Camarina Syracusanorum colonia fuit. Verum Agrigentum Ionicum & emporium, & Lilybæum adhuc permanet. Nam cum hæ partes agro subiaceant Carthaginensi, longa & diutius perdurantia bella, maxima ex parte plagam hanc extinxerunt. Reliquum uero latus, ingens sanè, licet raris teneatur mortalibus, satis tamen accolarum habet. Nam & Alefa & Tindaris & Ægestanorum emporium, & Cephalœdium exigua sanè sunt oppidula. At Panormus Romanam habet coloniam. Ægesteam ab Amphiloctetæ comitibus conditam esse, memoriæ proditum est, qui Crotonem commigrarant, quos Philoçteta unà cum Ægesta Troiano transmiserat in Siciliam, sicuti in rebus Italicis à me explicatum est. Intra insulam est Enna, modicis quidem possessa inquilinis, super collem iacens, in qua sacra Cereris ædes est, ea montanas amplectitur planities totas arabiles. Eunus cum fugitiuis obsidione pressus, illam præcipuis affectit cladibus, uixq̄ tandem à Romanis euulsi sunt. Eadem mala perpeffi Catanenses, & Taurominitani aliq̄ quàm plures. Eryx quoque collis excelsus habitatur, in quo Veneris templum locatum est, quod singulari ueneratione colitur, antiquitus mulierum frequentia refertum, illius ministerio dicatarum, quas & è Sicilia & externis ex regionibus multi locarant. Hac uero tempestate, sicut & ipsa colonia uiduata colonis est, sic & templum desolatum, & sanctarum hominum copia defecit. Est & Romæ ante portam Collinam, deæ huius ædificium, quod Veneris Erycinæ templum dicunt, cui cum æde sacra insignis adiacet

Inachus flui-
us Pindi mōtis

Lachmus uer-
tex.
Lyrceium.

Zoilus orator.
Alphei fons.

Asopus.

Æas flu.
Argos Amphilo-
ichicum.

Centoripa.
Symæthus.

Camarina.
Agrigentum.

Alefa.
Tindaris.
Panormus.
Ægestea.

Enna.

Eunus.

Eryx.
Veneris tēplū.

Erycinæ Vene-
ris sacrum.

iacet porticus
flores posside
non Callipoli
clari Mylarum
tem Megarent
sunt deletæ, sic
catus traditur
plurima equo
quibus insula
quidem pastor
copijs, uicos p
Nuper etiam a
citus ductor, et
est Romam, ut
bus discerpi, la
dificio perinde
hs beluarum ca
omnibus locor
monstrant, sup
locorum propi
que singula, ta
lacq̄ Romæ h
ur, paucis exc
sed etiam peco
ris arces, Posid
uero inter utru
est Leontinoru
Eos etenim res
cundas autem
pidum, uocatur
rim primus m
sunt, & per hy
rum consitioni
iones, uescenti
nunc diuiso eff
ligines, nunc ar
neos cum his pa
stantem superfic
campum sese de
neroso quodam
campum illum
fuisse tumulū ec
in sublime conf
laciā que in sta
res, altioresq̄ ca

iacet porticus. Reliquam uero coloniam, maioremque mediterraneæ plagam pastores possident. Haud enim Himeram habitari amplius nouimus, non Gelam, non Callipolin, non Selenuntem, non Eubœam, neque alias plures. Ex his Zanclæi Mylarum incolæ, Himeram condiderunt, Naxij uero Callipolin, Selenuntem Megarenses indigenæ, Eubœam Leontini. Barbaricorum quoque permultæ sunt deletæ, sicut comici memorant, Cocali regiam apud quam Minos dolose necatus traditur. Itaque Romani loci potiti, cognita solitudine, montes & campestria plurima equorum pastoribus, bubulcis & opilionibus fruenda præbuerunt, à quibus insula sæpenumero in maxima rerum discrimina constituta fuit. Primum quidem pastores ipsi ad latrocinia sparsim uertebantur, inde coadunatis in unum copijs, uicos populabantur. Quomodo quando Eunus † Aetnam occupauit. Nuper etiam ætate nostra Selurus quidam, qui sese Aetnæ filium prædicabat, exercitus ductor, cum diutius circumcirca Aetnam loca prædator discursaret, missus est Romam, ubi in foro gladiatorum certamine constituto, beluarum eum moribus discerpi, laniarique spectauimus. In sublimi namque ad id compacto, positus edificatio perinde ac in Aetna, cum derepente dissolutum unà concidisset, is in solutiles beluarum caueas, ad hoc ipsum preparatas, præcipitatus est. Quid uulgatam ab omnibus locorum uirtutem prædicem? quam nulla ex parte inferiorem Italia demonstrant, superiorem uero dices frumento, melle, croco alijsque permultis. Adde locorum propinquitatem. Insula enim ueluti quædam Italiae pars est. Romæ quoque singula, tanquam ex ipsis Italiae prædijs facile, nulloque cum labore suppeditat. Itaque Romæ horreum Siciliam uocauerunt. huc enim omnia ibidem nata cõportantur, paucis exceptis, quæ incolarum usus absumit, quæ sunt, non fructus modo, sed etiam pecora, pelles, lanæ, cæteraque eius generis. Duas autem perinde, ac maris arces, Posidonius sitas esse describit, Syracusas uidelicet, & Erycem, mediam uero inter utrunque † Aetnam imminere circumstantibus campis. Vastatus uero est Leontinorum ager uniuersus quos Naxij, & quidem indigenæ condiderunt. Eos etenim res Syracusanorum aduersas communes semper suscepisse constat, secundas autem non semper. Centoripis autem propinquum est exile sanè oppidum, uocatum Aetna, ea montem conscensuros accipit atque transmittit. Hic enim primus montis ascensus inchoat. Loca superiora tum nuda, tum cinerosa sunt, & per hyemem niuibus referta, cæterum inferiora syluis & uarijs arborum consitionibus partita. Ipsa uero montis cacumina multas suscipiunt mutationes, uescentibus incendijs, nunc quidem unum in craterem collabente igne, nunc diuiso effluente, nunc igniti emittuntur riui, nunc flammæ fumosæ uel fuligines, nunc ardentes exhalat lapides. Necessè namque est meatus ipsos subterraneos cum his pariter accedentibus uariari, & ora ipsa quandoque secundum circumstantem superficiem plura esse. Plerique nuper qui eò ascenderant nobis enarrabant, campum sese deprehendisse superne planissimum ad stadia xx. in ambitu, qui cineroso quodam includebatur supercilio, parietis altitudinem habente, ut qui intra campum illum penetrare uellent, eis transilire fuerit opus. In medio cinerosum fuisse tumulū eo colore, quo campi superficies cernebatur, supra tumulum, rectam in sublime consurrexisse nebulam, ad pedes uero cc. quiescentem. Fuisse enim malaciam que instar erat fumi. Duos autem in campū progredi ausos, cum feruentiores, altioresque calcaissent pedibus arenas, retulisse gradum, cum nil amplius expli-

Himera.
Gela.
Callipolis.
Selenuntes.
Eubœa.
Zanclæi.
Mylæ.
Cocalus.
Minos ubi necatus.
Pastorum tyrannis.
† Ennam.
Aetna.
Selurus pastor.

Siciliae laus.
Sicilia Romæ nota horreum

Syracuse.
Eryx.
† Ennam, al.

Centoriporū suus.
Aetna.

candū haberent, quā quod longe intuentibus apparuisset, quo ex aspectu uideri, ut multarum fabulationum nascatur occasio. Qualia praesertim de Empedocle dixerit quidam, quod in craterem insiluit, & illius casus reliquit uestigia, ē calceis alterum quos ferreos gestabat, quem quidē paulo à crateris labro longius repertum, ipsa ignis uolentia eiecisset. Nam locum ipsum neq; aditu, neque aspectu facilem. Suspiciendumq; nihil in eo deici posse, cum contrarij ē profundo spirantes uenti ac uapores obsistant, quos nimirum longe prius occurrere uerisimile fit, quā ad crateris os applicetur. Quod si deiectum sit, prius corrumpatur quā eiectum rursus existat, qualecunq; relinquatur antea. Deficere autem & spiritus ipsos & ignem, cum materia deficiat, non ratione caret, non tamen usque adeo, ut pro tanta uolentia appropinquare liceat homini. Imminet autem Aetna magis euripo & littori Catanensi, quin Tyrrheno pelago quoque, & Liparitanis insulis. Per noctem quidem lucet & splendens apparet ē cacumine, interdum autem fumo & caligine obsidetur. Aetnae quidem ē regione montes neruosi obsistunt, humiliores sanē, ceterum latitudine admodū pretereuntes. Insula tota cauernosa sub terra est fluijs & igne plenissima, sicuti de mari Tyrrheno usque Cumas diximus. Calidarum igitur aquarum scaturigines habet insula multis in locis, ē quibus Selenuntiae ad Himeram falsae sunt, Aegestanæ uero potabiles. Ad Agrigentum uero lacus sunt, gustum quidem maris habentes, naturam autem discrepantem. Iis enim quæ nequaquam natabilia sunt, nullo pacto demergi contingit, quinimò in lignorum modum superne fluitant. Italici sanē quosdam habent crateras, qui turbulentam exhalantem eieciunt aquam, ac rursus eundem in sinum recipiunt. Spelunca uero penes Metaurum est, amplissimā intus habens fistulam, per quā occultus elabitur amnis, & magno quidem interuallo, dehinc in superficiem emergens sicut Horontes in Syria, hiatus inter Apameam & Antiochiam irrumpens, quem Charybdin appellant, & intra quadraginta rursus excurrans stadia. Similiter & Tigris in Mesopotamia, & Nilus in Africa, paululum ante fontes. Ad Stymphalum uero aqua ducentis sub terra stadijs delata, in Argiuo dehinc agro Erasinum effundit amnem. Penesq; Abiam Arcadiae, rursus aqua ut sub terram impulsā, tarde postea emittit Eurotam & Alpheum, adeo ut uulgatum fabulosum quiddam fidem assequatur. Nam si quis coronas in communem proiectas aquam, utrique dictas † commendauerit, prout dixerit uterque proprio in flumine suam ostendit. Illud etiam de Timæo uerbum dictum est, † sororia ijs sunt quæ ad Siciliam & quæ ad Liparæas insulas accidere feruntur, & ad ipsam Liparam ostenduntur. Sunt autem numero septem ē quibus maxima Liparis, in quam Gnidij coloniam deduxere, Siciliae proxima iacens, post Thermissam, eam prisca quidem Meligunim appellabant. Duces classibus habuit, diutius aduersus Thuscum in cursiones obsistens. Subiectas imperio suo habuit Lipariorū nunc insulas appellatas, quas pleriq; Aelias uocant, Apollinisq; oraculum Delphici multoties suis primitijs adorauit. Fertilissimam tellurem habet, & magni prouentus aluminis effusionem. Calidas etiam aquas & euaporantes ignes. Inter hanc Siciliamque ea iacet, quam Vulcano sacra uocant, saxosa tota, & deserta, & ignita, trifariamq; quasi ternis ex crateribus efflat. ē quorum sanē maximo laminas flammæ eructant, quæ magna ex parte meatum referunt. E longa uero creditum est obseruatione flammæ ipsas flatibus concitari, tum hic tum in Aetna, quibus cessantibus, cessant & flammæ.

Empedocles.

Selenuntiae aqua.

Aegestanæ aqua.

Spelunca Metauri.

Metaurus.

Horontes.

Apamea.

Charybdis.

Tigris.

Stymphalus.

Erasinus.

Abia.

Eurotas flu.

Alpheus.

† ἰπικριστῶν

† ἰπικριστῶν

Aeolia insula.

Thermissa.

Liparis.

Meligunis.

Vulcani insula.

Vulcani insula.

Vulcani insula.

Vulcani insula.

Vulcani insula.

Vulcani insula.

Vulcani insula.

Vulcani insula.

Vulcani insula.

Vulcani insula.

Vulcani insula.

Vulcani insula.

Vulcani insula.

Vulcani insula.

Vulcani insula.

Vulcani insula.

Vulcani insula.

Vulcani insula.

Vulcani insula.

Vulcani insula.

Vulcani insula.

Vulcani insula.

Vulcani insula.

Vulcani insula.

Vulcani insula.

ma. Nec uero i
ginem & gene
incensum, specta
bus illis craterib
re, at maximo l
paulatim cond
ad mare stadijs
pfa credibilia c
go fabulantur.
fundi caligine
nas flammæ ex
Zephyrum aut
uidem quidem
que fragorum c
humus annotar
gunt languente
nec id quidem f
inaniter dictum
dicat Aeolum u
mentio. Quoni
que enim aqu
est uoluptas.)
De Lipara ne
gura, id est rot
dem ui minor, l
tum est. Quarta
eteris Ericulan
se fuere. Septim
solitaria est. S
lustra maxime
currentes flammæ
ignium meatus
inquit, astiuo f
randum in mo
permanisse als
illuculos exan
odore malo per
nullis amissis, re
star eorum qui
piscerent. Pluri
tis etiam ex loci
tum, & molarib
caliae Pretor T.
pfa insula, & in
tum descriptor

ma. Nec uero id ratione caret. Venti enim è marinis exhalationibus captantes ori- Venti in atna
ginem & generantur, & nutriuntur, adeo ut de cognata materia accidentiò ignis
incensus, spectatores ipsos mirari non sinit, alio quodam modo talia fieri. Ex tri-
bus illis crateribus unum partim effluxisse, Polybius asserit, alios uero permane-
re, at maximo labrum adesse rotundum, ad stadia quinque, in magnitudinemq;
paulatim conduci, ad pedum L. diametrum. Cuius quidem profunditatem, usq;
ad mare stadij spatium esse, sicut in uentorum languore licet intueri. Quod si hæc i-
psa credibilia censueris, forte fidem non abrogaueris ijs quæ de Empedocle uul-
go fabulantur. Igitur si spiraturus est Auster, nebulosam circum insulam ef- Auster.
Boreas.
fundi caliginem dicit, adeo ut longe Sicilia cerni nequeat, flante uero Borea, pu-
ras flammæ ex eo, quem dixi, cratere altius extolli, ac maiores emitti strepitus.
Zephyrum autem medium quendam tenere ordinem, reliquosque crateras Zephyrus.
iusdem quidem esse generis. Exhalationum uero minores habere impetus, ex-
que fragorum differentia, & quo ex loco exhalationes inchoent, & flammæ &
fumus annotari, & tertium rursus in diem quis spiraturus sit uentus. Omni i-
gitur languente spiritu, alios ex Liparitanis saltem futurum prædicere uentum ait,
nec id quidem falsò. Quæ ex re quod à Poëta fabulosissimum dici uisum est, haud
inaniter dictum apparet, sed occulta quadam ratione ueritatem insinuas-
se, cum dicat Aeolum uentorum esse custodem. De quo in superioribus facta à nobis est Aeolus apud
Homerum.
mentio. Quoniam satis expressa est notitia euidentiæ huius, dicat quispiam (utra-
que enim æquali adsunt dispositione, & euidentiâ, atque amborum communis
est uoluptas.) Redeamus ad earum rerum, à quibus regressi sumus, ordinem.
De Lipara nempe, & de Thermiffa dictum à nobis est. Aliam Strongylam à fi- Strongyla.
gura, id est rotundam uocant. Est & hæc ipsa ignibus scatens, flammarum qui-
dem ui minor, lumine uero maior. In hac Aeoli domicilium fuisse, memoriæ prodi-
tum est. Quarta est quam à forma quoq; Didymam, id est gemellam uocarunt, è Didyma.
Ericusa.
Phanicusa.
Euonyma.
ceteris Ericusam, et Phœnicusam ab arbutis uocauerunt, quæ ad pascua prorsus omif-
sæ fuere. Septima uero in mare magis exposita est, Euonyma, id est, sinistra uocata,
& solitaria est. Sic autem appellata est, quoniam è Lipara in Siciliam nauigantibus
sinistra maxime offertur. Multoties sanè in insulis maris propinqui, superficie ex-
currentes flammæ conspectæ sunt, cum è profundis concauitatibus reclusus quidam
ignium meatus est, & ille ad exteriora uiolentior erumpit. Posidonius se meminisse
inquit, æstiuo solstitio, illucescente aurora, inter Hieram, & Euonymam pelagus mi-
randum in modum in sublime conscendens apparuisse, & aliquo temporis spatio
permanisse assiduis erectum flatibus, dein desisse. Quosdam autem annauigasse
illuc ausos exanimatos uidisse pisces, quos fluxus ageret. Quosdam uero uapore, et
odore malo percussos fugam captasse. Vnamq; è nauiculis propius admotam nõ
nullis amissis, reliquos Liparam uix incolumes reportasse. Qui nunc quidem in-
star eorum qui comitali morbo captantur desiperent, nunc ad proprios sensus resi-
piscerent. Pluribus post diebus uisum esse cœnum mari superne germinans, et mul-
tis etiam ex locis flammæ & fumum & caliginem erumpentes, postremo conglaci-
atum, & molaribus lapidibus similem glaciem extitisse. Quam quidem rem cum Si- T. Flaminius.
ciliæ Prætor T. Flaminius senatui declarasset, senatus quidem mandauit, ut & in i-
psa insula, & in Lipara, dijs manibus, et marinis, factò sacrificio litaretur. Ipse loco-
rum descriptor ab Ericusa, ad Phœnicusam x. millia ait esse, hinc ad Didymam xxx.

Ab ea ad Liparam, ad septentrionem *lx*. ac *xx*. Ab hac in Siciliam *xi*. Ab Strongyla uero *xvi*. Imminet autē Pachyno Melita (de qua catelli portantur, quos Melitæos uocant) & Gaudos. Absunt inter se ambæ millibus passuum *viii*. & *lxxx*. Ante Lilybæum iacet Cossura & ante Aspidem, id est, clypeū, ea uero Carthaginensium ciuitas est, quam Clypeam uocant, inter ambas sita, & eo quod diximus ab utraq; interuallo disiuncta. Est & ante Siciliam & Africam Aegimurus & aliæ quædam exiles insulæ. De insulis quidem hæc tenus. Quando antiquæ Italiæ usque Metapontum loca sumus emensi, continenter adiuncta deinde explicamus. Contigua uero est Iapygia, quam & Messapiam Græci uocant, indigenæ autem partim Salentinos ultimam Iapygiam nominant, partim Calabros. Post hos ad Boream sunt Peucetij & Audanij sermone Græco nominati, accolæ uero tractum omnem post Calabros Apuliam uocant. Eorum pleriq; Pædicli dicuntur, & Peucetij maxime. Est uero Messapia in peninsulæ forma à Brundisio usq; Tarentum isthmo inclusa, stad. *x*. atque *ccc*. Annauigatio uero circa ultimam Iapygiam stad. est *cccc*. distat à Metaponto stad. circa *cc*. Et ad eum quidem maris iter ad orientem est. Tarentini sinus pars maxima importuosa est, ubi maximus atque pulcherrimus magno includitur ponte. Circuitus uero est stad. centum, eque sinus interioris parte isthmum efficit, exterius prospectantē pelagus, adeo ut urbs ipsa in Cherroneso iaceat, ut per ipsam facile nauigia protrahantur, cum utroq; ex litore humile collum existat. Cumq; oppidi depressum solum sit, quâ tamen arx ædificata est, paululum altius attollitur. Antiquus sanè murus ingentem circuitum habet, nunc autem qui prospectat isthmum, plurima defecit ex parte. At pars, quæ portus ori uicinior applicatur, qua arx perdurat, non mediocris urbis magnitudinem explet, stadium habet ornatissimū, & forum amplissimum, ubi situs est Iouis colossus, ex ære fabrefactus, eximia post Rhodium magnitudinis. Inter forum autem atq; ipsius portus os, arx ipsa extollitur per paucas ueterum ornamentorum & statuarum reliquias continens, quorū cum magna copia foret, urbe potiti Carthaginenses, pleraq; uastauere. Aliqua etiam Romani capto per uim oppido, ut spolia uendicarunt, e quibus Herculis imago sublimis ex ære, in Capitolio fixa est, opus Lysippi, quod à Fabio Maximo oblatū est donum, qui urbem ceperat. De huius urbis origine hæc ab Antiocho mandata sunt literis. Quod conflato inter Lacedæmonios, & Messenios bello, qui Lacedæmoniorum in eius communicationem uocati non sunt, serui sunt iudicati, quos Elotes nominabant. Ea quoq; durante militia, quotcunq; in lucem producti sunt pueri, infames ignobilesq; iudicatos, Parthenias uocarunt. Quod cum minime ferrent æquo animo (erant autem plurimi) insidias struxere popularibus. Qui cum intellexissent, clam aliquos submisere qui amicitia simulatione modum insidiarum renuntiarent. Horum è numero & Phalanthus erat qui præfectus eorum uidebatur esse, minime uero simpliciter ijs, qui participes erant uocati, placebat. Conuenerat autem ut in Hyacinthiorum celebritate, quando certamen in Amyclæo conficeretur (is locus est) cum Phalanthus capiti pileum imponeret, fieret insultus. Populares autem à cæsarie noscitantur, Phalanthi uero sodales cum signum renuntiassent, consistente certamine, præco in mediū procedens, Phalantho ne pileum capiti imponeret, inhibuit. Quod coniurati sentientes, apertis iam palam insidijs, partim fugitant, partim supplices aduentant. Iussi autem bene sperare conijciuntur in uincula. Phalanthus uero ad Apollinem

de

de colonia de
 Silyreum &
 Incolere, & la
 Vnâ igitur
 les, qui prius lo
 cum Minoë in
 in Sicilia pelag
 stri itinere sinu
 pellati, Iapyges
 Ielapyge, quen
 bus extitisse. T
 rum est. A cenit
 que. Lacedæm
 eo sacrorum ca
 de domum reu
 bere morti, urb
 nam profecti, r
 tronas concili
 conditione co
 tria, in dies sol
 uxores dimisi
 stirpe delectu
 mo, eos ab ex
 rant. Eos nanq;
 bus adhuc cor
 feruntq; ut cu
 rem procreatu
 nati sunt. Mess
 aut Tyrtaeus q
 iusq; rai de mag
 uale uicis aei rai
 iusq; rai rai rai
 iusq; rai rai rai
 iusq; rai rai rai
 iusq; rai rai rai
 Nos duo mag
 Perpetuo non
 Consertos bell
 Pingue solum
 Itaq; cum N
 quaquam cum
 progenitos. It
 bantur. Conu
 Laconicum. C

de colonia deducenda consulturus mittitur, cui deus huiusmodi infit oraculum, *oraculum.*

*σαςύρου τι δάνα, τάραντάτε πώνα δήμου
οικείται, καὶ τῆμ' ἰαπύγεσι γενιάδι.*

Saltyreum & pinguem populum tibi trado Tarenti
Incolere, & late cædem per Iapygas ædes.

Vnâ igitur cum Phalantho Partheniæ profecti sunt. Quos Barbari & Creten-
ses, qui prius locum occupauerant, hospitaliter acceperunt. Eos fuisse tradit, qui unâ
cum Minoë in Siciliam nauigarunt, post cuius letum in Camicis apud Cocalum *Camici.*
in Sicilia pelagus intrantes huc appulsi fuerunt, è quibus posterius quidam pede-
stri itinere sinum Adriaticum, usque in Macedoniam peragrantes, Bugei sunt ap- *Bugei.*
pellati, Iapyges autem uniuersos usque ad Dauniam cognomen è quodam duxit *Iapyges.*
se Iapyge, quem Dædalus è Cretenfi muliere suscepisse dicitur, ducemq; Cretenfi-
bus extitisse. Tarentum autem ab heroë quodam nomen accepisse, literis prodit *Tarenti unde.*
tum est. At enim Ephorus de ipsius ædificatione, hunc in modum scriptum reli- *Teleclus.*
quit. Lacedæmonij aduersus Messenios belligerabant. Ii nanq; regem Teleclum
eo sacrorum causa profectum necauerunt. Illi uero iuramento sese obstrinxerunt, nō an-
te domum reuersuros, quàm Messenam solo adæquassent, aut omnes certe occum-
bere morti, urbis uero suæ custodiam & iunioribus, & natu grandioribus in mili-
tiam profecti, reliquere. Decimo postmodum belli anno, Lacedæmoniorum ma- *Lacedæmonio-
rum aduersus
Messenios bel-
lum.*
tronas concilium ineuntes, nuntios ad uiros emisisse, querentes haud pari san-
e conditione contra Messenios bellum illud geri. Hos nanque commorantes in pa-
tria, in dies sobolem procreare, Lacedæmonios uero positos in hostili terra castris,
uxores dimisisse uiduas, qua ex re periculum impendere, ne patria uirili destituta
stirpe deleatur. At illi simul sacramenti fide seruata, & mulierū uerba figentes ani-
mo, eos ab exercitu mittunt, qui robore firmissimi & iuuenta florentissimi fue-
rant. Eos nanq; minime iuramenti communionem teneri nouerant, cum puerili-
bus adhuc consistentes in annis cum natu grandioribus ad bellum exierant, ius-
seruntq; ut cuncti uirginibus cunctis commiscerentur, rati hoc pacto copiosior *Partheniarum
origo.
Messena expu-
gnata.*
rem procreatum iri sobolem. Quæ cum ita facta fuissent, nati ipsi Partheniæ nomi-
nati sunt. Messena tandem anno XIX. expugnata, in potestatemq; redacta est, si-
cut Tyrtæus ipse cecinit,

*ἄμφω τὰ δὲ μάχονται ἄνευ ἀνάδρακα ἔτη
ναλεμέως αἰεὶ ταλασιφρονα θυμὸν ἔχοντες,
ἀχμητὰς πατέρων ἢ μητέρων πατέρες
ἕκαστῶ, οἳ μὲν κατὰ πῶνονα ἔργα λιπόντες
φεύγον ἰθαμαίων ἐκ μεγάλων ὄρεων.*

id est,

Nos duo magnanimos animis armisque uigentes,
Perpetuo non uidecimur quoque uiderat annus,
Confertos bello, uicinus uenerat hostis,
Pingue solum fugitans, montisque reliquit Ithome.

Itaque cum Messenium diuisissent agrum, reuenientes in patriam, Parthenias ne
quaquam cum alijs pari honore dignabantur, perinde ac matrimonio minime
progenitos. Itaque ipsi cum seruis conspirantes Elotibus, Spartanis insidias ordie-
bantur. Conuenit autem ut signum in foro, cum adoriendum esset, tollerent pileum
Laconicum. Qua re per seruos quosdam Elotes patefacta, contra impetum ferre factum

difficile esse cognouerunt. Magna enim erat hominum multitudo, & quod maximum erat, una eademque mens omnibus, quippe qui sese inuicem germanos esse cogitarent. Qui autem signum tollere debuerant, è foro concedere iussi fuere, qui uero rem gerendam indicatam esse senserant, sese continebant. Alij per eorum patres persuadebant, ut foras in coloniam excederent, quod si satis idoneum cepissent locum, permanerent, sin contra, redirent, quintam Messeniæ terræ partem sortituros. Tum missi Achiuos contra Barbaros bellum gerentes offenderunt, in partem igitur periculorum assumpti, Tarentum ædificat. Cæterum amplissimæ Tarentinorum opes aliquando fuere, rem suam ciuilem populari potestate gerentes, hoc est democratia. Nam classe maxima cunctos superauerunt accolæ, peditesque ad millia xxx. in expeditiones emisere, equitum uero tria millia. Ductores autem equitum mille, Pythagoricam quoque philosophiam amplexati sunt, in primis Archytas singulariter, qui diutius eius ciuitatis princeps eminuit. Inde posterioribus annis illecebrosæ inualuere deliciæ propter fortunas nimium secundas, adeo ut plures totiusque populi ludos, festasque celebritates quotannis agerent, quam reliquos anni dies. Eam ob rem in deterius urbanum regimen ferebatur. Cuius flagitiorum unum illud documētum est, quod externis uti Imperatoribus coacti sunt. Contra Messapios enim & Lucanos, Alexandrum Molossorum regem accersierunt, antea quoque Archidamum Agesilai filium, & postea Cleonymum & Agatoclem, dein Pyrrhum, quo tempore aduersus Romanos bellum conflauere. Nec uero illis obtemperare ualuerunt, quos inuocarant, quin eis infensi inimicitiam contraxere. Alexander itaque publicum Græcorum conuentum tractus illius, eorum compulsus odio, ad Thuriorum agrum traducere conatus est, cum in Herculea Tarentinæ telluris æde illum celebrari, mos esset, iubebatque ad Acalandrum amnem locum ædificari, ubi concilia forent. Vnde & rem illi male gestam, propter ingratos eorum mores obuuisse fertur. In eosque Annibalis tempestate redundasse, libertate spoliatos. Posterius uero admissa Ro. colonia, solito melius, tranquillo degunt in otio. Bellum autem contra Messapios, Heracliæ causa suscepere Dauniorum & Peucetiorum reges socios & adiutores habentes. Terra deinceps Iapygia, non sine admiratione comoda oppido est. Nam cum in superno tergo aspera uideatur, ubi aratris panditur, altioris fertilitatis glebas inuenies. Cumque aquarum indiga est, nihilominus læta suppeditat pascua, & arboribus referta spectatur. Hæc etiã omnis regio aliquando copiosa admodum mortalium multitudine floruit, & tredecim urbes habuit. Nunc autem excepto Tarento atque Brundusio, cætera exigua sunt oppidula, adeo absumptæ sunt eorum uires. Salentinos Cretensem coloniam, memoriæ proditum est. Hoc in loco Mineruæ fanum est, quod aliquando locupletissimum extitisse constat. Extat & scopulus, quem ultimam Iapygiam appellant, multus in pelagus & ortum hybernium prominens, paulatimque sese conuertens ad Laciniū flectitur. In quo ab occasu se attollit, & ad ipsum, Tarentini sinus os claudit. Similiter ad ipsum, sinus Ionij ora Ceraunij clauduntur à montibus. Ab eo ad montes Ceraunios, & ad Lacinium stad. circiter dcc. interuallum est. è Tarento autem ad Brundisium nauigationis circuitio est, ad Barin seu Baretum, ut nunc uocant, ut autem antea, Baretum urbem exiguam stad. sexcentorum est. Iacet uero in Salentinorum finibus, ad quam pedestri magis, quam maritimo itinere, à Tarento facile peruenitur. Hinc ad Leuca (ea enim urbs non grandis est) stad. dccc. sunt

Tarenti potentia.

Archytas Tarentinus.

Alexander Molossorum rex.

Cleonymus. Agatocles. Pyrrhus.

Conuentus Græcorum.

Alexander filius.

Iapygiæ ager.

Mineruæ fanum.

Salentini. Iapygia ultima.

Baris.

Leuca.

fuit, ibi odoris
Gigantes è uic
tura autem Leu
crore talem ef
appellari. Ex L
stium xl. stad. f
et Epirum & I
gando tenere c
Hinc obseruat
deos urbem G
fuit. Locus igit
lo perquam sim
perficitur naua
& Iapygiam &
cupant, at quic
bus obuiant op
dei sunt, & Lu
razi, ubi potenti
tus, Vriam in I
nauigantis erra
stium Cretense
ferunt. Postea
ura à permanen
regia potestate
moniorum ui
perunt, ac dein
autem Tarenti
bonitate praece
riam Brundu
duntur, qui nu
forma ipsa cer
cum urbe ceru
dulium cerui
darum motibi
contineat. E C
stium est nauig
plicat. Duæ a
dieli uocantur
ciuitas. Postea
lisper ad leuan
plaustris com
Brundusij me
ambæ ad Ber
mam uia uoc
num usque V

sunt, ibi odoris foetidi aquam fons effundens aspicitur. Fabulae tradunt, reliquos Gigantes e uicina Campania Phlegra, cum Hercules pulsos exagitaret, uocabantur autem Leuternij, ad ea fugitasse loca, contractosq; subiisse terram, & ex eorum cruore talem effluxionem continere fontem, eam ob rem & litus illud Leuternium appellari. Ex Leucis quidem ad Hydruntem urbem stad. CL. Hinc Brundisium XL. stad. sunt. Totidem ad Sasonem insulam, quae ipsius interualli, quod inter Epirum & Brundisium interiacet, media sita est. Ea propter qui rectum nauigando tenere cursum nequeunt, a Sasonem ad Hydruntem, leuorsum iter faciunt. Hinc obseruato ferente uento, Brundisium propinquat portus, & egressi Rhodæos urbem Graecam, pedestres ocyus aduentant, cuius oriundus Ennius poeta fuit. Locus igitur nauigatione circundandus e Tarento Brundisium, Cherroneso perquam similis est. E Brundisio autem Tarentum uia expedito uiatori, uno perficitur nauata die, eius quam dixi Cherronesi isthmum efficit, eam & Messapiam, & Iapygiam & Calabriam & Salentinam complures communi appellatione nuncupant, at quidam (ut antea diximus) diuidunt. Exigua quae praeternauiantibus obuiant oppida, commemorata sunt. Caeterum in mediterranea regione Rhodæi sunt, & Lupia. Et paululum a mari semota Salepia. At medio in isthmo Thyraei, ubi potentium cuiusdam regiae monstrantur aedes. Cum autem dicat Herodotus, Vriam in Iapygia esse, quam Cretenes aedificauere, e Minois classe, in Siciliam nauigantis errabundi, aut hanc ipsam accipiamus, oportet, aut Veretum. Brundisium Cretenes habitasse, memoriae proditum est, qui e Cnosso cum Theseo discesserunt. Postea alios e Sicilia cum Iapyge digressos, nam utroque modo fama est, cum una permanere nollent, in Bottiaeam discessisse, tempore autem posteriori, ciuitas regia potestate gubernata, non paruam agri portionem ab Phalanto ac Lacedaemoniorum uiolentia perdidit, eum tamen eiectum a Tarento Brundisini acceperunt, ac deinde uita functum, eximia honore sepulturae decorauerunt. Terram autem Tarentinis meliorem habent. Illa enim tenuis quidem, caeterum fructuum bonitate praecellens, nam & mel eius, & uellera uehementer laudantur. In primis etiam Brundisij portus sua excellentia praestat. Multi enim ore uno portus includuntur, qui nulla fluctuum agitatione turbantur, cum interni sinus excipiant, ut forma ipsa cerui cornibus simillima sit, unde & nomen inditum sit. Locus enim cum urbe ceruino capiti maxime est comparandus, nam lingua Messapiorum Brundisium cerui caput nominatur. Caeterum Tarentinis portus non omnino undarum motibus caret, cum sese pandat & interius occulta sub undis saxa quaedam contineat. E Graecia praeterea nauigantibus atque Asia longe rectior Brundisium est nauigatio. Itaque omnes quibus propositum est iter Romam, huc applicant. Duae autem uiae sunt, una quidem multis uectabilis per Peucetios, qui Peucedili uocantur, & Daunios & Samnites usque Beneuentum, in qua uia est Egnatia ciuitas. Post eam Celia & Netium et Canusium & Cerdonia. Altera per Tarentum paulisper ad leuam, & si quanta est diei unius circuitionem feceris, uia Appia offertur plaustris commodior. In ea urbs est Vria & Venusia, haec quidem Tarenti atque Brundisij media, illa uero in Samnitum & Lucanorum confinibus, coeuntque ambae ad Beneuentum atque Campaniam ex Brundisio. Hinc iam usque Romam uia uocatur Appia, per Claudium, per Galitiam, per Capuam & Casilinum usque Venusiam. Quae dehinc sunt diximus. Tota uero ex Roma Brundisium

Leuternij.
Leuternium litus.
Leuci.
Hydrus.
Brundisium.
Sason ins.
Rhodæi.
Ennius poeta.
* ijs.

Messapia.
Iapygia.
Calabria.
Salentina.
Lupia.

Thyraei.

Vria.

Phalamus.

Brundisiorum portus.

Brundisio unde nomen.

Tarenti portus.
Via Romam e Graecia.

Peucedili.
Egnatia.
Celia.
Netium.
Canusium.
Cerdonia.
Vria.
Venusia.
Appia uia.

sum CCC. & LX. milliaria continet. Tertia, è Rhegio per Brutios & Lucanos & Samnitim ad Campaniam Appiæ iungitur. Cæterum longior quàm è Brundusio tribus diebus aut quatuor per Appianos montes. At enim Brundusio in transmarinam ripam nauigatio est, una quidem ad Ceraunia, litusq; deinceps reliquum Epiri & Græciæ, altera ad Epidamnũ quàm prima longior. Nam mille & DCCC. stad. est. Trita & hæc est, cum urbs ipsa commode & ad gentes Illyricas & Macedonicas sita est. E Brundusio uero litus Adriaticum præternauiganti Stegnatia occurrit ciuitas, commune & nauigantibus, & terrestre iter facientibus ad Barium diuersorium. At usq; Peucetium mare uento nauigatur austro, per terram autem usque Siluium. Tota uero & montana & aspera, magnam Apenninorũ montium communicationem habens, eaq; colonos Arcadas accepisse putatur. E Brundusio Barium DCC. stad. spatium est. Pariter ferè distat ab utraque. Contiguum quidem pascuntur agrum Cauni, dehinc Apuli usque ad Ferentanos, ut necessitudo sit usque ad Peucetios & Daunios, quos nec accolæ omnino ita uocitant, præterquam antiquioribus annis. Omnis quidem huius regionis, quam Apuliam nuncupant, haud accurate sanè terminos explicemus harum gentiũ, quocirca nec nobis ualde affirmandum est. E Bario ad amnem Aufidium, ad quem Canusiorũ est emporium, stad. sunt CCCC. Ad emporium autem superior nauigatio stad. LXXXX. Proxima est Salapia, Argyripenorum emporium. Haud enim multum à mari, duæ Italicarum urbium, maxime quondam in plano sitæ sunt, sicut documento sunt circuitus earum, Canusium uidelicet & Argyrippa, cæterum his annis minores sunt. A primordio quidè uocabatur Argyrohippium, deinde Argyrippa, porrò autem Arpi nunc uocata est. Vtræq; in præsentia sanè deletæ, à Diomedea condite dicuntur. His in locis & campus, & alia complura, Diomedis potentatum ostentat. In Mineruæ quidem fano, quæ Luceriæ est, prisca dona, & ipsum uetus oppidum Dauniorum extitit, nunc uero depressa iacet. In propinquo mari iacent duæ insulæ quas Diomedæas appellant. Ex quibus habitatores habet altera, reliquam desertam esse dicunt, in qua Diomedem disparuisse, quidam fabulatur, comitesq; in aues conuersos esse. Eas etiam hac ætate mansuescere, & humanam quodammodo uitam agere, & uiuendi ordine, & erga benignos mansuetudine, à malignis autè & sceleratis, fuga & euitatione. De hoc ipso heroë, cum alia permulta per Venetos, tum soliti uulgantur honores. Creditur & Sypuntem ædificium esse Diomedis, à Salapia stad. C. & L. interuallo distat. Græci uero eam Sepiuntem nuncupant, ab eiectione è fluctu sepijs. Inter Salapiam atq; Sypuntem, fluuius est nauigationi satis accommodus, & lacus ingentis ostium, per utrosq; autem nascentes è Sypunte fructus deuehuntur, frumenta præcipue. In agro Saunio circa tumulum, quem Drion nominant, basilicè monstrantur, una quidè Calchantis in summo uertice, & cui petentes oracula nigrantem immolant arietem, & strata in pelle dormiunt. Altera Podalirij in infima montis radice posita, abest à mari stad. circiter C. Ex ea riuulus manat, ad omnes pecorũ morbos salutaris. Ante sinum hunc promontorium procumbens, ad stad. CCC. protenditur in pelagus, orientem prospectans, Garganũ appellant. Cumq; ultima circũflexeris, urbs ex illis offertur nomine Vreũ, è regione promontorij Diomedææ iacent insulæ. Ager iste cum omnis generis fructus, tũ uero copiosos producit, equis & ouibus aptissimus, lana quàm Tarentina longè mollior, minus uero candida, regio ipsa propter camporum conualles

ualles tranquill
 sum memoran
 festas omiffis
 secundus autem
 uerius fabulofu
 ni possit, quem
 pacto penes se
 cant. Hæc igit
 eorum descript
 madorus auget.
 madorus ad mil
 multo minus q
 D. LXII. ad urbe
 concordant cum
 ad sinum Adria
 rum maiorem il
 inier sese de inter
 dipadicari licet, r
 nec oportere m
 si nos etiam in l
 nullam profect
 in omiffa latue
 no à Gargano f
 uli proprieno
 nec in cæteris in
 e, simile ueri est,
 ueræ huius terr
 de desertam illan
 Romanorum
 quem in me
 Quia in parte
 mari ad mare, m
 nos & Bucanun
 tum & Garg
 superioribus dic
 ta à nobis dispu
 ad tantum maief
 in insulæ tuta
 men inaccessis,
 teipius import
 ta mirabiles, ad
 inferendas incu
 dantiam. Terti
 tem animalia, a
 sumus mortalib

ualles tranquilla. Pleriq; Diomedem fossam ad mare usque profcindere aggressum memorant, cæterum cum domum accersitus esset, & hanc & alias res imperfectas omisisse, & ibi e uita excessisse. Hic quidem de illo unus uulgatus est sermo: secundus autem est, eis eum in locis tandiu permanisise, donec t uitam conuertit: tertius fabulosus quem ante dixi, in ipsa insula dicens eum disparuissse: quartus ponipotter, quem Veneti disseminant. Illi enim uitæ illius cõuersionem, nescio quo pacto penes se factam esse asserunt, quam in deorum numerum relationem uocant. Hæc igitur secundum Artemidorum interualla iacent, secundum uero locorum descriptorem, e Brundusio ad Garganum milliaria c. & LXV. Ea uero Artemidorus auget. Cæterum hoc ex loco Anconem usq; mil. cc. LIII. ille ait. at Artemidorus ad mille cc. & xc. ferè, Anconis distantias stad. mil. pas. cc. L. esse refert, multo minus q̄ ille. Polybius uero illa ab Iapygia emensa fuisse tradit, & mil. pass. D. LXII. ad urbem Syllam edisserit. Hinc autem Aquileiam c. LXXVIII. Haud sanè concordant cum eo quod litoris Illyrici afferitur, interuallo, e montibus Ceraunijs ad sinum Adriatici maris intimum, cum hunc supra sex mil. esse demonstrent, & eum maiorem illo esse constituent, qui minor multò sit. Et omnes cum omnibus inter sese de interuallis dissentiunt, sicuti sæpenumero à nobis dicitur. At nos ubi dijudicari licet, nostram efferimus sententiam, ubi sanè illorum dicta in medio ponere oportere minime putamus. Quod si nec ab illis habemus, haud mirandū est, si nos etiam in huiusmodi materia aliquid omisimus. Ex magnis quidem rebus nullam profecto omitteremus, at parua si cognita fuerint, parum utilitatis afferunt, si omissa latuerint, toto ex opere, aut nihil, aut nō multum absciderint. Statim uero à Gargano sinus medius profundus quidem excipit, cui adiacentes accolæ, Appuli proprie nominantur. Ipsiq; & Daunij & Peucetij eandem usurpant linguam, nec in cæteris in hoc usq; tempus discrepant. Antiquis uero temporibus discrepasse, simile ueri est, unde & diuersa in omnibus inualuisse nomina. Priori tēpore uniuersæ huius terræ secunda fortuna florebat, postea uero & Annibal & sequētia bella desertam illam reddiderunt. His in locis clades illa Cannensis obtigit, in qua tot & Romanorum & sociorum corpora occidioni data sunt. In ipso sinu lacus est, supra quem in mediterranea Teanum est Appulum, eodem quo Sidicinum nomine. Qua in parte Italiæ latitudo non parum contrahi uidetur. Vbi sunt Puteoli à mari ad mare, minus stad. mille isthmus relinquitur. Post lacum autem ad Ferentanos & Bucanum præternauigandi commoditas est. Vtraque ex lacus ripa ad Bucanum & Garganum stad. sunt ducenta. Quæ deinde Bucano coniuncta sint, in superioribus dictum est. Huius generis huiusq; magnitudinis Italia est. Cum multa à nobis disputata sint, nunc amplissima significabimus, quibus hoc tempore ad tantum maiestatis fastigium res Romana conscenderit. Vnum quidem, quod instar insulæ tutam in circuitu maria custodiant, paucis exceptis partibus, quæ tamen inaccessis, uti muro, montibus uallatæ sunt. Secundum est maxima ex parte ipsius importuositas. Et quod sicubi portus existunt, magnitudine & excellentia mirabiles, adstant aduersus externorum impetus commodi. Nec minus ad inferendas incursiones, quàm ad ipsam mercaturæ commoditatem & abundantiam. Tertium aëris uniuersi temperies, cui subiacet. Ad quam uarietatem animalia, arbores & (ut paucis simpliciter dicam) cuncta quibus utilissimus mortalibus uictus suppeditatur, plurimam diuersitatem habent, siue

Diomedes.

μύνη νάτας
φύς τῶ βίος, ἰ.
ad finem usque
uitæ, rectius
mea sententia.
Quamquā inter
pres manuū us
biq; conuersio
nem τῶ νάτας
σποδῶ uertere
Ancon.

Sylla.

Appuli.
Daunij.
Peucetij.

Cannensis clades.
Teanum appulum.

Bucanus.

Italia minime
ta.

Italiae longitu-
do.

Italiae laus.

Romanorū ui-
res quo pacto
creuerint.

* πολιτικῆς δὲ
σωτηρίας μὲν
καὶ τῆς μοναρχίας
καὶ ἀριστοκρατίας
ἰδίᾳ, ἰδ. est,
republicam
constituerūt
regio optimarū
mixtam.

Romanarū re-
rum cōpendia
via descriptio.

bonum siue malum dixeris. Ipsius longitudo à septentrione in meridiem ut pluri-
 mum extenditur. Cuius longitudini additamētum est Sicilia, talis & tanta perine-
 de ac eius pars esset. Aëris temperies & intemperantia, pro caloris & frigoris, & ho-
 rum mediocritatis conditione dijudicatur. Itaque cum tanta longitudine, qua nunc
 est Italia, eam in amborum excessuum medio iacentem, plurimam temperatæ con-
 ditionē continere necesse est, modisq; plurimis. Id etiā alio illi pacto contigit. Nam
 cum montes Apennini perpetua longitudine porrigantur, cumq; latus utrunq;
 campos & colles frugiferos emittat, nulla pars extat, cui non montanis & campe-
 stribus bonis frui contingat. Adde fluuiorum & lacuum magnitudinem & co-
 piam. Ad hæc & frigidarum & calidarum scaturigines aquarum, quas ad mortua-
 lium salutem parens natura compluribus in locis comparauit. Quid diuerforum
 facultates metallorum? quid materiam atq; escas hominibus ac pecoribus attribu-
 tas? Quis fructuum ubertatem atq; bonitatem pro dignitate differat? Inter gentes
 quidem amplissimas, & Græciam ipsam, & excellentissimas Asiæ partes, media
 consistens, uirtutis præstantia & amplitudine, ad circumstantibus imperandum
 nata est, ex uicinitate subiugandorum facultatem naçta. Quod si ad susceptam de
 Italia orationē, & de Romano populo, cuius ditioni subiecta est, summatim quæ-
 dam adijcienda sit ratio, quando uidelicet ipsam Romani ad uniuersi orbis impe-
 rium perfugium ac propugnaculum struxerint, assumantur & hæc, quod post Ro-
 mam conditam Romani perpetuo multas hominum etates sub regio principatu,
 integre, casteq; duxerunt. Postea cum Tarquinius, qui regum ultimus, improbe
 flagitioseq; imperitabat, eiecissent, atq; ð urbanam sic mixtam constituere, ut singu-
 lares principatus & optimates regerent, accersitis in regni communicationem atq;
 usum Sabinis Latinisq;. Quos cum ingratos, sicut & alios finitimos assidue de-
 prehendissent, eorum strage suum amplificare quodammodo coacti sunt Imperi-
 um. Hoc pacto paulatim ad incrementum progredientibus illis euenit, ut ciuita-
 tem repente præter spem omnium amitterēt, præterq; spem reciperent. Hoc autem
 nono ac decimo post commissam naualem pugnam ad Capræ fluuium anno ge-
 stum est, sicut Polybius memoriæ prodidit, post factā cum Antalcide pacem. Ro-
 mani cum istos propulsaissent, Latinos primū omnes subiugarunt, deinde Thu-
 scos & Gallos Circumpadanos, ab inuerecundia, quadam licentia reprefferunt,
 postea Samnites, post quos Tarentinos ac Pyrrhum debellarunt, reliquumq; no-
 stræ ætatis Italiæ, præter Circumpadanam regionem. Ea nanq; adhuc belligeran-
 te, in Siciliam transmigrarunt, qua exclusis Carthaginensibus, Padum Gallosq; re-
 petierunt. Vbi consistente adhuc bello, ecce Annibal irrupit Italiam, hocq; secun-
 dum bellum incidit Punicū, nec longè post tertiū, in quo deleta Carthago fuit, &
 Romani potiti sunt Africa et Hispania, quantū Carthaginensibus eripuerunt. Græci
 uero & Macedones, & Asiæ intra Taurum & Alin fluuium incolæ, nouandis re-
 bus cum Carthaginensibus conspirarunt. Hos etiam, ut simul in potestatem redi-
 gerent, progressi sunt, è quibus Antiochum regem, & Philippum, & Persem, & Il-
 lyrios, Thracesq; finitimos, Græcisq; ac Macedonibus aduersus Romanos belli-
 gerandi primordia eripuerunt. Et donec uniuersos in stragem darent, qui intra Istrū
 atq; Alin incolunt, perpetuo dimicare perrexerunt. Eadem & Hispani & Galli sunt
 perpeffi, cæteri q; omnes qui Romano parent Imperio. Ab subiuganda enim Hi-
 spania, nunquam ab armis cessatum est, donec uniuersam illatis stragibus occupa-
 rent.

rent. Captis de
 misq; ualatis
 rotam cum Lig
 far, dehinc Aug
 sus Germanos
 triumphis dece
 cta est, regibu
 Nunc sub luba
 propter illius in
 Asia contingere.
 modum cum ill
 Egyptij rebella
 uere casus tulit,
 ptratem præter
 signati. Armen
 lencia indigente
 centur negotijs,
 pontum accolu
 tim obtempera
 sedijs tantū ind
 agitant longel
 bus, Romanis
 maiestati cesser
 bus erexerant,
 credidit, & nate
 illis enim his an
 gantes. Et fern
 rant imperio, &
 manam ditione
 pratorum uirtu
 prolaberetur, in
 quam si uni per
 pacis facultas, ta
 quantam Ca
 gnitatis p
 sta

Septimus lib
 Spectant ultr
 finum Adriatic
 Græciam atq; P